

Seksjon for personal og organisasjon

Høringssvar fra Helsefak - Retningslinjer for produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale

Helsefak viser til brev fra SPOR datert 29.09.2020, og takker for muligheten til å gi høringssvar i saken. Helsefak har sendt forslaget om nye retningslinjer på intern høring til alle institutter på Helsefak, samt Enhet for legeutdanning og Senter for helsefaglig pedagogisk utvikling. Alle mottatte høringsuttalelsene fra underliggende enheter er arkivert på saken i ePhorte.

Innspill fra underliggende enheter

Høringssvar fra Institutt for farmasi (IFA)

IFA savner en konkretisering av ansvar og definisjoner. Det bør eksempelvis stå fakultet/prodekan/instituttleder i stedet for UiT der beslutninger/godkjenninger skal gjøres. Dersom retningslinjene skal ha en reell funksjon og faktisk være til hjelp, kan de ikke være for vage eller overlate store deler av ansvaret til «skjønnsmessige vurderinger.»

Til punkt 3: Hvem avgjør hvilket utstyr som er nødvendig?

Til punkt 5.5: Hvem skal gi samtykke til at opphaveren kan inngå andre avtaler?

Til punkt 5.6: Hvem skal godkjenne på vegne av UiT?

Til punkt 6: All tekst som følger fra «Dersom CC-lisenser ikke er satt...» bør strykes. IFA mener at UiTs rettigheter er for vide, når det ikke er satt CC-lisens.

Til punkt 8.1: IFA mener at UiT ikke skal ha rett til å redigere/tilpasse undervisningsmaterialet da det kan medføre at undervisningsmaterialet kan tas helt ut av kontekst eller ikke være gyldig lenger.

Til punkt 8.3: Det bør presiseres at dette kun gjelder der materialet er brukt etter samtykke fra opphaveren.

Til punkt 10: Hva menes med «et visst omfang»? Hvem gjør denne skjønnsmessige vurderingen? Når det gjelder setningen «For gjentatt bruk av digitalt undervisningsmateriale gis det ikke ekstra uttelling», så mener IFA at digital undervisning ikke betyr at man ukritisk kan gjenbruke materialet, men at det kreves innholdsmessig oppdatering og oppfølging av materialet på samme måte som ved fysisk undervisning som man har gjennomført mange ganger før. IFA mener derfor det vil være urimelig at det ikke skal gis noe ekstra uttelling ved gjentatt bruk.

Til punkt 12.3: Det bør tydeliggjøres at læringsmaterialet ikke skal fjernes *i løpet* av et semester, da dette kan påvirke undervisning som allerede er i gang.

Til punkt 12.4: Det bør presiseres hvem som har ansvar for det faglige innholdet etter avsluttet arbeidsforhold.

Avslutningsvis tilføyer IFA at de er positiv til at det kommer en felles retningslinje slik at det ikke blir individuelle avtaler for hver enkelt ansatt.

Høringssvar fra Institutt for klinisk odontologi (IKO)

Til punkt 2: IKO ønsker at forkortelsen LMS skrives helt ut slik at det er klart hva dette betyr. I veileder er det et definert klart skille mellom lukkede læremidler i LMS og internett.

Til punkt 3: Hva med gjesteforelesninger?

Til punkt 5.3: Skal UiT godkjenne at opphaveren skal få kopi av sitt eget arbeid?

Til punkt 5.5. og 5.6: Blir ikke disse punktene overflødige dersom det er benyttet CC-BY? Er det tenkt at ansatte skal søke samtykke fra UiT hver eneste gang undervisningsmateriale benyttes iht. punkt 5.5 og 5.6?

Til punkt 6: I praksis oppfordres man til å gi alle andre over hele verden rettigheter ved å bare bruke CC BY, man bør benytte CC BY-NC-ND. Disse typer lisenser er ikke aktuelt for hovedparten av undervisning innen odontologi. Studentene ønsker mest mulig klinisk relevant undervisning med undervisningsmaterieell som inneholder kliniske bilder, røntgen mm. Dette materiale stammer i hovedsak fra ansatte utenfor UiT som for eksempel fra ansatte på et fylkeskommunalt kompetansesenter. Pasienter har gitt samtykk til at kliniske bilder kan bli brukt i undervisning. IKO spør derfor om UiT kan kreve rettigheter og eierskap til slikt undervisningsmaterieell? Dersom man forplikter den ansatte ved UiT gjennom retningslinjene, kan det få konsekvenser for utforming av undervisningsmaterialet. Risikoen kan bli at kliniske bilder må hentes fra lærebøker og ikke fra egne pasient kasus.

Til punkt 7: Hvem eier bilder som er tatt i regi av tredjepart? Vil dette kunne begrense bruken i undervisning?

Til punkt 8: IKO ønsker at det konsekvent skal brukes «digitalt undervisningsmaterieell» i retningslinjene, og ikke veksle med «undervisningsmaterialet for digitalt bruk».

Til punkt 9: Skal UiT sende samtykkeskjema til den ansatte hvis man ønsker å bruke materialet til markedsføring?

Til punkt 10: Undervisningsmaterieell tilpasses fortløpende med aktuell/ny og interessant litteratur og/eller nye aktuelle pasientkasus. Digitalt undervisningsmaterieell bør være «levende» og skal, selv om store deler gjenbrukes, gi ekstra uttelling. Dersom dette ikke honoreres økes risikoen at det brukes utdatert undervisningsmaterieell for studentene. Hvem skal kontrollere uttelling og hvor mye skal endres før det regnes som ikke-gjentatt bruk?

Til punkt 11.1: Hvis man har prosjekter planlagt i samarbeid med andre land, eksempelvis Russland og Sverige. Hva gjelder da i henhold til tillatelse? Hvem kan digitalt undervisningsmaterialet deles med?

Til punkt 11.2: Hva er definisjonen for «større krets»?

Til punkt 11.3: Man bør vurdere om dette skal omformuleres til «Det tillates ikke at studenter gjør lyd- eller filmopptak av digitale forelesninger» for å gjøre dette budskapet tydeligere.

Til punkt 12.2: Litt uklar setning, kan denne tydeliggjøres?

Til punkt 12.4: Gjelder dette også tidligere undervisningsmateriell som finnes på Canvas, f.eks. dersom dette tilhører en tidligere ansatt? Slik det oppfattes, kan undervisningsmateriellet fortsatt brukes. Er det korrekt?

Til IKOs høringssvar vedr punkt 3 bemerker fakultetet at det fremgår i retningslinjenes punkt 1 og 2 at retningslinjene kun omfatter tilfeller der det er *den ansatte* på UiT som produserer digitalt undervisningsmateriale, og Helsefak mener at retningslinjene ikke kan inkludere tilfeller der *gjesteforelesere* produserer undervisningsmaterialet. For slike tilfeller må det avtalereguleres særskilt da gjesteforelesere i utgangspunktet ikke har samme forpliktelser og bindinger til UiT som arbeidsgiver som den ansatte har.

Til punkt 11.3 kommenterer fakultetet at enkelte studenter har behov for individuell tilrettelegging av sin studiehverdag. Det er i disse tilfellene svært vanlig at studenter søker om å få gjøre lydopptak av digitale forelesninger. Fakultetet ønsker at dette punktet skal presiseres, ettersom det kan få konsekvenser for disse studentenes krav på tilrettelegging.

Til punkt 12.4. kommenterer fakultetet at det må presiseres at retningslinjene ikke har tilbakevirkende kraft, slik at det ikke omfatter tidligere ansatte hvor det kan være inngått avtaler som da vil være i strid med disse retningslinjene.

Høringssvar fra Institutt for helse- og omsorgsfag (IHO)

IHO er fornøyd med at det kommer retningslinjer på området.

IHO spør hvilken relasjon disse retningslinjene har til Reglement om sikring og forvaltning av arbeidsresultater ved UiT, og spør om dette reglementet skal revideres og eksistere parallelt da det kan være til dels motstridende informasjon i disse.

Instituttet ønsker også en presisering av retningslinjenes forhold til åndsverksloven og hvilken av disse som vil ha forrang. Det må sikres at retningslinjene ikke gir dårligere vilkår for opphaveren enn åndsverksloven gir.

Slik retningslinjene er formulert ser det ut til at opphaver må skaffe tillatelse fra UiT for å bruke sine egne bilder, kasuistikker, modeller o.l. i egne publikasjoner (f.eks. utgi bok). Som eksempel nevnes at enkle stillbilder fra en opphavers egen film i kombinasjonen med en pasientkasuistikk benyttes i forelesning/undervisning. Dersom de samme bildene og kasuistikken skal publiseres i en bok må opphaver innhente samtykke for å benytte sitt eget materiale. Dette virker i beste fall unødvendig og rimer ikke.

IHO spør om undervisere kan nekte å laste opp powerpoints brukt i undervisning i læringsplattform/distribusjonsplattform/lagringsplattform etter disse retningslinjene? Det hender at

undervisere ikke ønsker dette pga. upublisert materiale brukt i presentasjonen. Kan UiT etter disse retningslinjene kreve at presentasjoner gjøres digitalt tilgjengelige fra opphaver?

IHO har også kommet med kommentar til enkelte punkter i retningslinjene;

Til punkt 1: Skiller retningslinjene mellom ulike ansettelsesavtaler (fast, midlertidig, engasjement, bistilling) eller gjelder retningslinjene for alle ansatte? Hva med eksterne som bidrar med undervisning på timesbasis?

Til punkt 2:

«UiTs plattformer» er utydelig definert. IHO ønsker eksempler som klargjør forskjellene på læringsplattform, distribusjonsplattform og lagringsplattform.

«Creative Commons License» bør være tydeligere forklart. Slik det står nå oppfattes det som at dette brukes kun for å tilgjengeliggjøre opphavsrettsbeskyttet materiale, ikke begrense/sette retningslinjer for deling og andres bruk av materialet.

Til punkt 5: Det er ikke samsvar mellom punkt 5.1 og punkt 5.5. Hvis opphaveren har råderett over opphavsmaterialet som i punkt 5.1. er det ikke samsvar med at opphaveren må innhente samtykke fra UiT som i punkt 5.5. Punkt 5.5 angir at samtykke kan nektes med saklig grunn. Hva regnes som «saklig grunn»?

Til punkt 6: Som i punkt 2 er det utydelig hva en CC-lisens innebærer. Slik det her er beskrevet ser det ut til at CC-lisens åpner opp for fri bruk. Det bør presiseres at en slik lisens kan være med å begrense fri bruk/publisering/kommersialisering osv. Gjelder setningen «Dersom CC-lisenser ikke er satt, gjelder følgende regler om bruk av digitalt undervisningsmateriale» kun for punkt 6, eller alt det følgende i retningslinjene?

Til punkt 10: Det bemerkes at produksjon av digitalt undervisningsmateriale er betydelig tidkrevende. Et eksempel fra den siste tiden nevnes av de fagansvarlige der 45 min undervisningsvideo hadde en forberedelses- og produksjonstid på ca 20 timer. Det stilles spørsmålstegn ved om en skjønsmessig vurdering er godt nok for å sikre likebehandling. Det foreslås å heller fastsette konkret faktor for dette for bruk i arbeidsplaner; en for utarbeidelse første gang, deretter en lavere faktor for revisjon/oppdatering av materialet ved senere bruk. Satt på spissen kan man se for seg situasjoner der UiT lønner noen i et kortvarig engasjement for å produsere digitalt undervisningsmateriale og deretter nedbemanner og argumenterer med redusert behov for undervisningsressurser i form av antall ansatte.

Til punkt 12.4: Foreslått endring: «Opphaverens avslutning av ansettelsesforholdet ved UiT regnes ikke automatisk som grunn til å fjerne undervisningsmateriale...». Forslag til tilføyelse: «For opphavere som fratrer sin stilling ved UiT skal det inngås konkrete avtaler om videre bruk av opphavsrettslig materiale.»

Høringssvar fra Regionalt kunnskapssenter for barn og unge Nord (RKBU Nord)

RKBU Nord ønsker en omskriving av retningslinjenes punkt 6 hvor det i forslaget står «bruke undervisningsmateriale i studieprogram og emner det ble laget for. Bruk av materiale på annen måte krever skriftlig samtykke fra opphaveren.» RKBU Nord ønsker at dette omformuleres til «bruke undervisningsmateriale i den sammenhengen det ble laget for. Bruk av materiale på annen måte krever

skriftlig samtykke fra opphaveren.». Bakgrunnen for dette er at kjernevirksomheten til RKBU Nord er tjenestestøtte til offentlige tjenester for barn og unge. Gitt den brede definisjonen av undervisningsmateriale, vil flere av instituttets opplegg innen tjenestestøtte falle inn under denne. Instituttet frykter derfor at de nye retningslinjene potensielt vil kunne skape utfordringer knyttet til deres bruk av slikt materiale i forbindelse med tjenestestøtte.

Høringssvar fra Senter for helsefaglig pedagogisk utvikling (HelPed)

HelPed savner en spesifisering av når studenten selv produserer undervisningsmateriale. Det er mer og mer vanlig at studenter er med å produsere digitalt faginnhold til undervisningsformål. Videre spør de hvordan studentene skal avlønnes når de produserer undervisningsvideo selv og hvordan dette skal gi uttelling. HelPed har opplevd at studenter krever en større avlønning fordi de har produsert videoen selv, med eget kamerautstyr og med seg selv som skuespillere. HelPed mener også at studentens opphavsrett og UiTs bruksrett bør reguleres for undervisningsmateriale produsert av studenter ved UiT.

Til HelPeds høringssvar bemerker fakultetet at det fremgår i retningslinjenes punkt 1 og 2 at retningslinjene kun omfatter tilfeller der det er *den ansatte* på UiT som produserer digitalt undervisningsmateriale, og Helsefak mener at retningslinjene ikke kan inkludere tilfeller der *studentene* produserer undervisningsmaterialet. For slike tilfeller må det avtalereguleres særskilt da studenten i utgangspunktet ikke har samme forpliktelser og bindinger til UiT som arbeidsgiver som den ansatte har.

Høringssvar fra forskningsgruppeleder Olaug S. Lian ved Institutt for samfunnsmedisin (ISM)

Lian mener UiT bør få ros for å gi opphavere sine rettmessige rettigheter ved å legge Åndsverksloven til grunn for forslaget om retningslinjer, og dermed gi opphaveren opphavsrett og råderett over undervisningsmateriale opphaveren har produsert. Noen få punkter kan fremstå som uklare og nærmest i motstrid til grunnprinsippet om opphaverens eierskap til det materialet de har produsert og dermed nærmest oppheve grunnprinsippet.

Til punkt 5.1: Ordet «innestår» er uklart og kan gjerne strykes og heller erstattes med «har».

Til punkt 5.5. og 5.6: Disse kan leses som en innskrenking av de rettigheter som gis opphaver i punkt 5.1. Det foreslås at ordene «med samtykke fra UiT» fjernes i begge punktene, og at det heller kan legges til at UiT skal krediteres.

Til punkt 6: På lik linje som i punkt 5, bør disse rettighetene nummereres. Ettersom det i punkt 5.1 er slått fast at opphaveren har opphavsrett og råderett bør UiT sin bruk være knyttet til opphavers skriftlige samtykke, uansett bruk. Per nå står dette i to underpunkter av punkt 5. Det foreslås at dette heller tas inn i overskriften til punkt 6 slik at dette gjelder for alle underpunkter. Dette kan gjøres ved å endre første setning til «Opphaver kan gjennom skriftlig samtykke gi UiT vederlagsfri rett til å...»

Høringssvar fra fagenhet for epidemiologi og biostatistikk ved ISM

Fagenheten mener at retningslinjene svekker rettighetene til den ansatte i det den ansatte *velger* å dele undervisningsmaterialet med sin arbeidsgiver. Ansatte ved UiT har ingen generell plikt til å dele

undervisningsmateriale med arbeidsgiver, og resultatet av å innføre retningslinjene slik de foreligger kan bli at den enkelte ansatte velger å ikke dele sitt undervisningsmateriale.

Fagenheten uttaler at utdanningsinstitusjonen ikke har rett til å f.eks. gjenbruke opptak fra en forelesning uten forelesers samtykke, og kan heller ikke kreve at en ansatt produserer undervisningsmateriale, med mindre dette står i arbeidskontrakten. Fagenheten viser til www.delrett.no hvor dette er utdypet ytterligere.

Fagenheten viser videre til punktet Undervisnings- og samlingsdelen i UiTs retningslinjer for fordeling av arbeidstid for ansatte i undervisnings- og forskerstillinger, der produksjon av undervisningsmateriale ikke er nevnt.

På spørsmål om arbeidsgiver kan pålegge den ansatte å dele ressurser den ansatte har utviklet, for eksempel ved å merke dem med Creative Commons-lisens, viser fagenheten til en tolkning av dette fra advokatfirmaet Kluge hvor det i korte trekk fremgår at arbeidsgiver kan anmode undervisningspersonalet om å dele ressurser de har, for eksempel ved å merke dem med Creative Commons-lisens, men kan som utgangspunkt ikke tvinge dem til det uten at dette er tatt inn som bestemmelser i arbeidsavtalen. For ytterligere informasjon om uttalelsen fra Kluge, viser fakultetet til høringsuttalelsen fra fagenheten.

Når det gjelder gjenbruk av opptak fra en auditorieforelesning, viser fagenheten også til uttalelsen fra Kluge hvor det fremgår at dette kun kan gjøres ved forelesers samtykke. Det presiseres at et slikt samtykke også kan trekkes tilbake.

Når det gjelder opphavsretten til materialet som undervisere produserer, viser fagenheten til Kluges uttalelse om at utgangspunktet er at det er den som har laget materialet som har opphavsretten til det. Dersom arbeidsgiver ønsker å få overta opphavsretten til materiale som undervisere har laget, må dette i utgangspunktet reguleres i en avtale, typisk i arbeidsavtalen.

Med bakgrunn i Åndsverksloven § 3 hvor opphaver gis enerett foreslås følgende endringer;

Til punkt 5.5: Endres til «Opphaveren kan inngå avtaler...»

Til punkt 5.6: «...med godkjenning fra UiT...» strykes.

Til punkt 6: Alt i dette punktet fra og med «Dersom CC-lisenser ikke er satt...» strykes.

Til punkt 8.1: Strykkes i sin helhet

Innspill fra fakultetet

Fakultetet ønsker velkommen nye retningslinjer på dette området, men det savnes en mer tydeliggjøring i høringsbrevet hva som er dagens situasjon og hvordan dette reguleres i dag, slik at fakultetet kan se hvilke endringer de nye retningslinjene medfører. Slik det forstås i høringsbrevet skyldes utkastet til nye retningslinjer at behovene for digital undervisning og digitalt undervisningsmateriale har økt, og at generelle retningslinjer skal erstatte individuelle avtaler. Slik fakultetet forstår det så er det per i dag individuelle avtaler som inngås med den enkelte ansatte om UiTs rettigheter og bruk til slikt undervisningsmateriale. En endring fra individuelle avtaler til generelle retningslinjer som skal omfatte alle ansatte vil også frata forhandlingsretten til den enkelte ansatte, samt muligheten til å påvirke hvordan rettighetene til materiale skal utøves. Det bør vurderes hvorvidt retningslinjene er i strid med

Åndsverkslovens § 67, første og andre ledd. Etter disse bestemmelsene kan opphaveren overdra rettigheter til sitt åndsverk med de begrensninger som følger av Åndsverkslovens § 5. Ved en slik helt eller delvis overdragelse skal opphaveren ikke anses for å ha overdratt en mer omfattende rett enn det *avtalen* klart gir uttrykk for. Dette forutsetter at det er inngått en avtale og en generell retningslinje som ansatte ikke har valgmuligheter i å akseptere kan ikke erstatte åndsverkslovens krav om inngått avtale. Etter Helsefaks vurdering går retningslinjene langt i å overføre rettigheter fra opphaver til UiT, og betraktelig lenger enn det som fremgår i Åndsverksloven. Selv om fakultetet forstår universitetets interesser i å benytte opphaverens digitale undervisningsmateriale videre, må interessene til opphaver balanseres mot universitetet i større grad enn i nåværende forslag til retningslinjer.

I retningslinjenes punkt 6 til og med punkt 10 reguleres opphaverens og UiTs rettigheter og plikter. Pliktene for opphaveren er svært omfattende i punkt 7 og opphaveren gir UiT omfattende vederlagsfri bruksrett til materialet i punkt 6. Det fremkommer i punkt 10 at opphaveren ikke skal tilkjennes annen godtgjøring for produksjon av materialet utover avtalt lønn. Det fremkommer ikke hvilken verdi det vil ha for opphaveren å produsere slikt materialet da opphaveren nærmest sitter uten rettigheter til materialet, uten økonomisk godtgjørelse men samtidig har omfattende ansvar om at materialet ikke krenker gjeldende norsk rett eller tredjepartsrettigheter. Fakultetet viser her blant annet til høringsuttalelse fra Fagenhet for epidemiologi og biostatistikk om at dette faktisk kan medføre at opphaver velger å ikke dele digitalt undervisningsmateriale med universitetet. Fakultetet spør hvordan opphaverens ansvar etter punkt 7 er vurdert opp mot arbeidsgivers ansvar for skade forvoldt av arbeidstaker, jf. skadeerstatningsloven § 2-1, første ledd. I punkt 8.3 fremkommer det videre at UiT ikke skal ha noen ansvar for skade påført opphaverens interesser som følge av produksjon og bruk av undervisningsmaterialet. For fakultetet fremstår retningslinjene å bidra til en skjevfordeling mellom rettighetene og pliktene til opphaveren på den ene siden og rettighetene og pliktene til UiT på den andre siden. Fakultetet mener også at UiT som den sterke part bør være varsom med en slik skjevfordeling mellom partene.

Når det gjelder rett til uttelling i retningslinjenes punkt 10 har flere av underliggende enheter protestert på at gjenbruk av materialet ikke skal gi ekstra uttelling. I mange tilfeller krever det merarbeid for opphaveren når materialet skal gjenbrukes, og dette bør etter fakultetets mening gi ekstra uttelling. Retningslinjene gjelder for alle ansatte, herunder også ansatte som ikke har undervisning som sine primæroppgaver. Det er for eksempel vanlig at også administrative ansatte produserer undervisningsmaterialet og det bør vurderes hvordan dette skal gi uttelling da dette ikke gir uttelling i timeregnskap.

Når det gjelder studentenes rettigheter og plikter fremkommer det i retningslinjenes punkt 11.4 at studentene kan være synlig helt eller delvis i det digitale undervisningsmaterialet som produseres. Det fremkommer videre at «Ved å delta samtykker studenten til at nevnte video/bilde er en del av den digitale undervisningsaktiviteten i tråd med oppgitt formål.» Helsefak stiller spørsmål til om det er gjort noen vurderinger om hvorvidt et slikt samtykke er frivillig i tråd med kravene til samtykke. Dersom studenten ikke har noe reelt valg i å samtykke, er ikke samtykke frivillig. Dette vil være tilfelle der det ikke finnes alternativ til å delta på planlagt undervisning uten å samtykke til filming. Videre bør det fremkomme om dette også vil inkludere lyd, for eksempel dersom studenten stiller spørsmål under undervisningen eller på annen måte deltar slik at stemme blir fanget opp.

Det er en rekke punkter som er motstridende i retningslinjene, og her viser fakultetet til kommentarene fra underliggende enheter i høringssvaret. Når det gjelder opphør av bruk av undervisningsmaterialet fremkommer det i retningslinjenes punkt 12.2 at opphaveren skal kreve undervisningsmaterialet fjernet

fra UiTs læringsplattform eller internett. Etter fakultetets vurdering er dette motstridende til retningslinjenes punkt 6 om UiTs bruksrettigheter til materialet.

Selv om det er spesifisert i punkt 1 og punkt 2 at retningslinjene bare omfatter ansatte har flere underliggende enheter stilt spørsmål om hvilket forhold retningslinjene har til eksempelvis timelærere, gjesteforelesere og studenter. Dette tyder på at det ikke fremkommer tydelig nok i retningslinjene hvem retningslinjene gjelder for. Det bør kanskje presiseres at det for gjesteforelesere og studenter må inngås egne avtaler som regulerer videre bruk av materialet.

Vennlig hilsen

Trond Nylund
fung. fakultetsdirektør

—

Jannicke Persen
juridisk seniorrådgiver

—

jannicke.persen@uit.no
77 62 31 81

Seksjon for personal og organisasjon

Svar fra Det juridiske fakultet - Intern høring - Retningslinjer for produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved UiT

Det juridiske fakultet takker for muligheten til å gi kommentarer og endringsforslag til retningslinjene før videre behandling i Universitetsstyret.

Generelt vil vi bemerke at vi synes det er positivt med generelle retningslinjer, og håper det er ment at retningslinjene skal erstatte det eventuelle behovet for konkrete avtaler med den enkelte underviser. Siden malen for avtale om produksjon ligger ved retningslinjene, er vi imidlertid litt i tvil om forslaget går ut på at det er behov for begge deler. Dette bør presiseres. Dersom man mener det er behov for konkrete avtaler bør det vurderes om dette isteden skal tas inn i den enkeltes arbeidsavtale som et generelt forhold. Individuelle avtaler om dette synes unødvendig ressurskrevende og vanskelig å gjennomføre i praksis.

Vi vil videre kommentere at vi finner bruken av begrepet «Internett» i retningslinjene litt upresist og misvisende, og lurer på om det her er mulig å benytte et annet bedre begrep for det man vil beskrive. Dersom det med «Internett» er ment at materialet gjøres tilgjengelig for allmennheten, så bør det vurderes å formulere teksten med tanke på hvilke grupper som skal ha tilgang.

I retningslinjenes punkt 2 synes første setning under punktet «samtykke» uklart formulert, siden formuleringen «med samtykke menes det etter åndsverkloven (2018)» gir liten mening. Vi lurer også på om definisjonen og formuleringen her er i samsvar med det som så kommer i punkt 11-4.

I retningslinjene punkt 3 fremheves det at tilgjengeliggjøring kun skal skje på plattformer mv som er godkjent av UiT. Her hadde det vært fint med en henvisning til hvor disse godkjente plattformene fremkommer, slik at den enkelte får en mulighet til å både sjekke og overholde reglene.

I punkt 5.6 mener vi at det bør fremgå tydeligere at det er et vilkår at UiT har godkjent en eventuell tilgjengeliggjøring. I tillegg til at det bør presiseres at det er nødvendig med UiTs godkjenning, hadde det vært en fordel med en henvisning til en policy på dette området. I hvilke tilfeller vil slik godkjenning bli gitt, hva kreves, mv.

I punkt 6 henvises det i første setning til at det anbefales at opphaveren setter en CC lisens (CC BY). Dersom retningslinjene skal være forståelige og gi nødvendig veiledning til underviserne må dette utdypes. Hvordan «settes en CC lisens» og hva er virkningene av at dette gjøres?

I punkt 9 fremgår det at UiT med samtykke fra opphaveren kan bruke undervisningsmaterialet til markedsføring. Her hadde det vært en fordel med en presisering av hvilke krav som stilles til dette samtykket/hvordan dette praktisk skal gjøres.

Føringene som fremgår av punkt 10 er viktige presiseringer. Kanskje kunne innholdet blitt enda klarere om det ikke ble vist til uttelling i timeregnskap etter en skjønnsmessig vurdering, men heller til uttelling ut fra enhetens nærmere reguleringer av dette. Vi vil i tillegg bemerke at vi mener det er viktig at siste setning i dette punktet fremgår så tydelig.

I punkt 11.1 kunne det vært en fordel om forbudet mot deling uten tillatelse fra UiT, også sa noe om konsekvenser av at dette eventuelt skjer. Det samme gjelder punkt 11.2, hvor vi også lurte på hva eventuelle konsekvenser kan være.

Vi stiller oss videre undrende til innholdet i punkt 11.4. Kan det legges til grunn at man gjennom deltakelse på en undervisningsaktivitet, dermed har samtykket til opptak av dette? Kan en slik forståelse av samtykke også legges til grunn ved eventuelle obligatoriske undervisningsaktiviteter, eller ved aktiviteter hvor deltakelse eksempelvis er nødvendig/en forutsetning for å kunne delta på annen undervisningsaktivitet? Vi er for vår del i tvil om en slik forståelse av samtykkekravet kan legges til grunn.

I punkt 13 hadde det vært en fordel om beslutningsmyndigheten hadde vært presisert noe. Dels kan det diskuteres hva «i samråd med» innebærer, dels har ikke alle enheter instituttledere og dels er det uklart hvilken beslutningsmyndighet det her er snakk om. Er det prodekan som har kompetansen for alt hvor det eksempelvis er lagt til grunn at UiT samtykker?

Vennlig hilsen

Lena Bendiksen
dekan

Øyvind Edvardsen
fakultetsdirektør

—
oyvind.edvardsen@uit.no
77 66 02 64

Seksjon for personal og organisasjon

Høringssvar fra IVTF - Retningslinjer for produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved UiT

IVT fakultetet mener retningslinjene er hensiktsmessige i forhold til utviklingen innen digital undervisning og tilhørende undervisningsmateriale. Vi bifaller at UiT går bort fra individuelle avtaler ved utvikling av digitale læringsressurser. Retningslinjene markerer en tilpasning til at digital undervisning dominerer, og at utarbeiding av digitale læringsressurser anses som en del av det faglige ansvar. Vi har følgende kommentarer til retningslinjene:

Pkt 4. Personvern

Dette punktet angir at opphaveren i forbindelse med utarbeiding av undervisningsmateriale har ansvar *«for å påse at behandlingen av personopplysninger skjer i tråd med UiTs regelverk slik at personvernet ivaretas og behandlingen av personopplysninger skjer på lovlig vis.»*

Kunne det være hensiktsmessig å utarbeide et dokument (veileder til disse retningslinjene) som gir «kjøreregler» for en digital forelesning / nettmøte med opptak? Hvordan skal foreleser på best mulig måte ivareta kravet?

I pkt 11.4 angis det: *«Ved digital undervisning kan video og/eller bilde av studenten være synlig helt eller delvis, gjennom hele undervisningsaktiviteten eller deler av tiden. Ved å delta samtykker studenten til at nevnte video/bilde er del av den digitale undervisningsaktiviteten i tråd med oppgitt formål (slik som f.eks direktestrømming av undervisningen for emnestudenten, opptak tilgjengelig via Canvas osv).»*

Dette scenariet beskriver for så vidt både en situasjon der det er live strøm / opptak fra et klasserom, eller det kan være et nettmøte. Skal det være mulig for studenten, i en forelesning eller nettmøte, å være helt anonym, dvs han deltar, men er ikke til stede på hverken bilde / lyd / chat eller med navn?

Hvordan ordnes i så fall dette rent praktisk med aktuelt verktøy (Zoom / Teams etc) eller i undervisningsrommet?

Hvordan forholde seg til personopplysninger / sensitive ting i selve undervisningsmaterialet? Er det mulig å gi generelle råd som gjør at opphaver kan være rimelig trygg på at pkt 11.4 oppfylles?

Pkt 6. Bruk av undervisningsmateriale

Bør denne endres til CC BY NC (NC= noncommercial)? Med CC BY vil det være mulig å gjenbruke forelesninger og utnytte disse i kommersiell sammenheng.

Det nevnes at UiT kan «behandle og redigere undervisningsmaterialet uten å foreta innholdsmessige

endringer». Det er underforstått at UiT / den ansatte som redigerer ikke da blir ny opphaver, men fredeles den opprinnelige?

Pkt 7. Opphaverens plikter

For UiT og for student er overskriften hhv «Rettigheter og plikter til UiT Norges arktiske universitet» / «Studentenes rettigheter og plikter». Bør overskriften av symmetrihensyn / systematikk endres til «Opphaverens rettigheter og plikter»? En del formuleringer må i så fall flyttes under denne overskriften.

Punkt 7.3: (Opphaveren skal) «*innhente nødvendige tillatelser fra tredjepart dersom tredjepart har opphavsrettigheter som utelukker tilgjengeliggjøring på UiTs plattformer eller på Internett uten tillatelser*». Bør «eller begrenser» skytes inn etter «utelukker»?

I en eventuell veileder til disse retningslinjene kunne det vært nyttig å gi råd om hva som uproblematisk kan vises / deles i en digital undervisningsøkt, eksempelvis antall sider fra en bok, bilder, videosnutter, lydklipp etc.

Pkt 10. Uttelling

Bør «timeregnskap» byttes ut med «arbeidsplan»?

Pkt 11. Studentenes rettigheter og plikter

Se våre anmerkninger for punkt 11.4 under *Pkt 4 Personvern*.

Vennlig hilsen

Bjørn Solvang
dekan

—
bjorn.solvang@uit.no
76 96 62 27

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever derfor ikke signatur.

Saksbehandler: Universitetslektor Frode Næsje

Avdeling for organisasjon og økonomi

Høringssvar fra UMAK- Retningslinjer for produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved UiT

Vi viser til brev av 29.09.20 hvor det bes om uttalelse til forslag til retningslinjer for produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved UiT.

Retningslinjenes bakgrunn og formål

I høringsbrevet heter det at «(f)ormålet med retningslinjene er å gi utfyllende regler for produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved UiT, som i dag reguleres av individuelle avtaler mellom UiT og ansatte». Vi legger til grunn at det her konkret siktes til *Reglement om sikring og forvaltning av arbeidsresultater ved Universitetet i Tromsø* vedtatt at UiTs styre gjeldende fra 19.11.2009 (sist endret 15.02.2012). Dette reglementet angis også som hjemmelsgrunnlag i de foreslåtte retningslinjene.

Når det i retningslinjenes pkt. 1 *Retningslinjenes bakgrunn og formål* heter «Ifølge UiTs Reglement for sikring og forvaltning av arbeidsresultater kan UiT i alle tilfeller gjennom avtale sikre seg bruksrett til undervisningsressurser», er det etter vår mening neppe fullstendig og gyldig. Det følger av pkt. 2 i reglementet om sikring og forvaltning av arbeidsresultater at det er gjort unntak for hovedregelen i pkt. 1 for f.eks. kunstneriske verk og personlig undervisningsmateriale. Undervisningsmateriale i kunsthøgskolen – jf. retningslinjenes pkt. 2 *Definisjoner* (bl.a. aktiviteter, multimedieproduksjon, lyd- og/eller bildeopptak, digitale fotografier) - vil ofte kunne være opptak av eller direkte tilstedeværelse under skaping og utføring av kunstneriske arbeider, f.eks. konserter. Med andre ord slike åndsverk som alt er unntatt reglementet om sikring og forvaltning av arbeidsresultater ved UiT.

I tilknytning til dette tillater vi oss også å stille oss spørrende til følgende formulering i retningslinjenes pkt. 1 «Målet med disse retningslinjene er å definere vilkår på UiTs bruk av slike ressurser, å sikre interessene og klargjøre rettighetene både til UiT som arbeidsgiver og den enkelte ansatte som arbeidstaker». Vi tviler på at UiT ensidig kan regulere dette gjennom en kollektivavtale og antar at det vil være nødvendig med individuelle avtaler.

Kommentarer til enkelt bestemmelser i retningslinjene

Til pkt. 2 definisjoner:

Bestemmelsen innledes med følgende formulering: *Undervisningsmateriale i disse Retningslinjenes forstand kan være (liste er ikke uttømmende).*

Slik vi forstår åndsverksloven kan denne formuleringen gjøre at retningslinjene kommer i strid med lovens § 67 hvor det heter: «Ved overdragelse av opphavsrett skal opphaveren ikke anses for å ha overdratt en mer omfattende rett enn det avtalen klart gir uttrykk for.»

Til pkt. 3 Produksjon av undervisningsmateriale

I dette punktet pådrar UiT seg en altomfattende plikt til å stille til rådighet og gi opplæring i alt utstyr som er nødvendig for å utvikle og produsere kunstnerisk undervisningsmateriale. Slikt utstyr vil det ikke alltid være naturlig eller rett å stille med institusjonelle opplæringsressurser til, eller garantere institusjonell kompetanse i.

Til pkt. 5 opphavsrett til undervisningsmaterialet, pkt. 6 Bruk av undervisningsmateriale og pkt. 7. Opphaverens plikter

I disse punktene utkrystalliseres problemstillingene knyttet til de innledende kommentarene ovenfor.

Til pkt. 1.1 og pkt. 7.3:

I mange tilfeller vil kunstneriske verk som nyttes i undervisningssammenheng involvere flere kunstnere og da gjerne kunstnere som ikke er vitenskapelig ansatte ved UiT. Det vil således kunne være flere opphavere/rettighetshavere til undervisningsmaterialet. Det at det flere opphavere/rettighetshavere til verk innebærer så vel råderett som rett til vederlag. Disse spørsmålene håndteres på ulike måter i kunstfeltet avhengig av kunstuttrykk og genre. Mest kjent er forvaltningsavtalene i musikkbransjen som den enkelte opphaver/rettighetshaver inngår med TONO. Her overlater skaperen/utøveren forvaltningen av sine verk til TONO. Disse retningslinjene kan trolig UiT ikke se bort fra.

Det er vil videre være svært problematisk og antakelig i strid med dagens forvaltningsavtalesystem å be den enkelte musiker for seg selv og for andre medmusiker, å unnta særskilte framførings- og visningssituasjoner fra forvaltningsavtalen uten særskilt avtale med TONO om dette. Man kan altså ikke anta at opphaveren automatisk kan innta for at han/hun har opphavsrett til undervisningsmaterialet og har råderett over dette (jf. pkt. 1.1). Og man kan antakelig heller ikke overlate dette til den enkelte ansatte ei heller ansvarliggjøre vedkommende når feil begås. Man kan antakelig heller ikke gå ut fra at UiT kan inngå avtaler med tredjepart om rett til å publisere kunstnerisk undervisningsmateriale (pkt. 1.4), eller uten videre avklaring regne med at UiT kan være part i en avtale om tilgjengeliggjøring av undervisningsmaterialet på Internett.

Til pkt. 6 Bruk av undervisningsmateriale

Det heter i retningslinjene at opphaveren gir UiT vederlagsfritt rett til bl.a. å behandle og redigere undervisningsmaterialet uten å foreta innholdsmessige endringer. Dette er neppe mulig etter åndsverkloven og vil under alle omstendigheter antakelig ikke kunne skje uten konkrete avtaler i hvert enkelt tilfelle fordi man her vil endre på beskyttede kunst-/åndsverk.

Til pkt. 10 Uttelling

Kunstverk benyttet som undervisningsmateriale vil måtte godtgjøres særskilt – jf. f.eks. omtalen foran om musikkverk og forvaltningsavtalesystemet.

Til pkt. 12 Opphør av bruk av digitalt undervisningsmateriale

Bruk av kunstverk benyttet som undervisningsmateriale vil ikke kunne unntas for vederlag etter at ansettelsesforhold er opphørt. (jf. 12.4) for det er gått 70 år jf. åndsverkloven § 11.

Til pkt. 13 Beslutningsmyndighet

Det framgår av det ovenfor stående at en rekke beslutninger vedrørende bruk av kunstverk i undervisning trolig langt fra være overlatt ensidig til UiT.

Det synes også lite hensiktsmessig å gi beslutningsmyndighet til en prodekan som ikke er en stilling, men en funksjon uten formell status i UH-sektoren

Vennlig hilsen

Lena Aarekol
direktør

Kjell Magne Mælen
Instituttleder

Avd. for organisasjon og økonomi

Svar fra HSL-fak. Intern høring - Retningslinjer for produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved UiT

Vi viser til brev av 29.9.2020 fra Avd. for organisasjon og økonomi der enheten inviteres til å uttale seg om forslag til *Retningslinjer om produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale*.

Fakultetet er svært tilfreds med at prosessen med å få på plass retningslinjer på dette området endelig ser ut til å sluttføres. Det er utvilsomt behov for disse retningslinjene som gjennom flere år har vært etterspurt ved fakultetets faglige enheter.

Høringen har vært formidlet videre til fakultetets enheter som er bedt om å komme med merknader og innspill. Det har kommet tilbakemeldinger fra Senter for samiske studier (sesam) og Institutt for lærerutdanning og pedagogikk (ILP). Begge tilbakemeldinger følger som vedlegg.

Først vil vi kommentere at høringens grunnlagsmateriale (veileder) bærer preg av manglende oppdatering. Her kan det se ut som at Fronter ennå er i bruk som læringsplattform, og at U-vett fremdeles er en enhet ved UiT.

I veiledningen registrerer vi at ansatte om som produserer digitale læremidler omtales som *opphavsmann*. HSL-fakultetet mener at *opphavsmann* bør erstattes av en kjønnsnøytral betegnelse.

Når det gjelder pkt. 10, er det behov for en utdyping av formuleringen *For gjentatt bruk av digitalt undervisningsmateriale gis det ikke ekstra uttelling*. Det vil ofte være behov for redigering av undervisningsmateriale, og det bør derfor gis en gradert uttelling ved gjentatt bruk som tar høyde for medgått tid til redigering og oppdatering. Det vises til vedlegg fra Sesam for nærmere redegjørelse.

Under pkt. 5.1 som angår opphavers opphavsrett til undervisningsmaterialet bør det presiseres at råderetten kan innebære en avgrensning av arbeidsgivers bruksrett.

Uten at det spesifikt angår spørsmål knyttet til rettigheter mellom arbeidsgiver og den enkelte ansatte ved bruk av digitalt undervisningsmateriale, er det viktig å informere studenter ved opptak av forelesninger og at det blir innhentet samtykke til dette.

Det vises ellers til vedlegg fra ILP og Sesam for andre merknader til høringen.

Vennlig hilsen

Sonni Olsen
dekan

Lars Aage Rotvold
prodekan for utdanning

Innspill til høring om tilrettelegging på hjemmeeksamen, større skriftlige arbeider, mappeevaluering, praktisk eksamen og muntlig eksamen fra administrasjonen v. ILP

Viser til ovennevnte høringsbrev datert 16.09.2020.

ILP-Administrasjonen gjennomgikk høringsbrevet i plenum og stiller seg spørrende til setningen i femte paragraf, «UiT bør ut fra prinsippet om likebehandling ha lik praksis for studenter med behov for tilrettelegging på eksamen.» Selv om prinsippet om likebehandling teller sterkt så lurte vi på om dette overprøver alle andre prinsipper og forhold i tilrettelegging som i utgangspunktet er en individuell prosess.

Det at det åpnes opp for videre vurdering slik at det kan gjøres forskjell på f.eks. en med lettere dysleksi og en person som må skrive oppgaven sin med mer komplisert assisterende teknologi er vitalt. Grunnutvidelsene f.eks. på 20 minutter for en 3-timers oppgave ansees som svært strenge, og vi håper at et spenn av interesseorganisasjoner har fått komme med innspill til dette i første runde.

Fra: [Olav Skare](#)
Til: [TopDesk-ITA-Doks](#)
Emne: VS: Intern høring - Retningslinjer for produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved UiT
Dato: fredag 6. november 2020 11:27:15

Kan denne legges som vedlegg til

360442020/6652-13 Svar fra HSL-fak - Intern høring - Retningslinjer for produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved UiT

Helsing frå Olav Skare

Frå: Olav Skare

Send: fredag 6. november 2020 11:22

Til: Gunhild Stavem <gunhild.stavem@uit.no>

Emne: VS: Intern høring - Retningslinjer for produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved UiT

Hei, Gunhild

ISK er seint ute med innspel til saka, men forhåpentlegvis ikkje så seint at merknadene ikkje kan takast med i det vidare arbeidet.

Helsing frå Olav

Frå: Gustav Jørgen Pedersen <gustav.j.pedersen@uit.no>

Send: torsdag 5. november 2020 19:07

Til: Olav Skare <olav.skare@uit.no>

Emne: Sv: Intern høring - Retningslinjer for produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved UiT

Hei Olav,

jeg ser at fristen for å gi tilbakemelding her har gått ut, og jeg har ikke rukket å sammenfatte tilbakemeldinger jeg har fått. Men jeg vil gjerne videreformidle tre jeg har fått fra medarbeidere hos meg om disse retningslinjene.

1.

Jag måste erkänna att jag har svårt att läsa och tolka officiella dokument på norska. När jag läser riktlinjerna för produktion av digitalt material vid UiT känns det som att all undervisning sällas genom samma sil och det finns få nyanser i det hela. Det är också oklart för min del om en anställd har rätt att INTE skriva under något avtal om materialet.

Här i Sverige har vi något som heter lärarundantaget och det garanterar att upphovsmannen(=läraren) har alla rättigheter till sitt eget material. Jag har undervisat samiska i 20 år och har byggt en omfattande materialbank som jag använder oavsett var jag har min anställning. Jag vill fortsatt ha rättigheterna till mitt eget material, mina egna föreläsningar och annat som jag producerar. Och det innebär också att jag kan, om jag vill, ge andra rätten att använda vissa material om de ber om lov att göra så.

Det som jag anser är otydligt är om vi kan säga nej till avtal, eller om vi kan säga nej till något överhuvudtaget. I avtalet står inte heller något sådant alternativ där upphovsmannen väljer att inte ge rättigheterna till universitetet. Men jag kan ju ha missförstått det hela pga språket.

I våras och i höst har jag studenter på mina kurser som följer undervisningen via nätet. Jag föreläser i realtid antingen på campus eller via nätet. Nu på hösten har vi haft studenter som av hälsoskäl (p.g.a. t.ex. åldern) inte kan delta fysiskt men följer med via nätet. Jag har också alltid en eller två studenter som har svårt att resa och följer därför via nätet. Jag har spelat in mina föreläsningar med alla interaktioner med studenter (deras namn syns i AC). Och jag har låtit studenterna titta på inspelningar om de missat någon del av föreläsningen. Det här är ett exempel på inspelat material som absolut inte kan återanvändas på en annan eller senare kurs. Det skulle inte vara etiskt korrekt mot varken mig eller studenter. Dessutom använder jag en del bilder och material som är mina egna, och vill inte att en inspelning ska kunna användas utan tillstånd. Det här materialet kan inte omfattas av samma regler eller avtal som material som t.ex. spelas in för online användning men inte i realtid. Så det behövs mer nyanserat bild av vad man menar med inspelningar, vilka som deltar, osv. Just nu verkar allt digitalt material bedömas vara likadant och omfattas av samma regler. Vi som undervisar språk (och inte bara om språk eller språkdidaktik) har t.ex. stort behov till realtidsundervisning på nätet och då är ju studenter aktiva under lektionen. Sådant material kan inte läggas ut annat än i skyddad miljö och till den studentgruppen som redan är aktiva på kursen.

Ja, jeg har mange spørsmål om det her forslaget og kjenner at jeg forstår dårlig hva som står i dokumenten. Men jeg kjenner i alle fall, at det behøvs mer presiseringer på hva som menes med ulike typer av innspelinger og annet materiale.

Sedan så vill jeg også si at det har vært veldig fint at man kan bruke Adobe Connect klasserommet i undervisningen. Zoom er ikke tilpasset til langsiktig planlegging av språkundervisning. I AC kan jeg bygge opp en hel kurs uten at jeg trenger å starte om fra begynnelsen. Det er en stor trygghet for læreren at man kan gjøre så. I Umeå har vi tyvært tilpasset AC og flyttet helt til Zoom, hvilket innebærer at distans- og fjærlærere som arbeidet i tiotalls år i AC har mistet sine fine kursstrukturer. Ofte vet ikke ens universitet hvilke plattformer som er pedagogiske og hvilke ikke, uten man går etter priset eller popularitet. Zoom har noen gode sider, men mangler andre mer pedagogiske sider.

Ok, nå har jeg i alle fall uttrykt min bekymring inför retningslinjer gjællende digital publicering. Jeg forstår at universitetet vill gjerne ha holistisk avtale med medarbeidere, men det er ikke alltid mœjligt bœrœndende på hur och vad de enskilda lärare undervisar. Vi som undervisar faktiska spr kunskaper har svært att skapa helt digitala föreläsningar utan någon interaktion med v ra studenter.

2. Både jeg og X har lest dokumentene, og vi er usikre på i hvor stor grad hver enkelt lærer kan velge   ikke dele materialer, og i hvor stor grad universitetet kan eie det som vi legger ut i Canvas til våre studenter. Det hadde vært fint   få en avkl ring på disse spørsmålene, kanskje et webinar? Eller har du et enkelt svar allerede?

(Jeg er positiv til deling, men mer innenfor faggruppe, enn med hele universitetet. Det er også mange grunner til at man ikke vil dele som man ad.hoc legger ut til studentene, pluss at slikt materiale ofte er veldig knyttet til et bestemt opplegg, en bestemt diskusjon, som har vært, og at materialet ikke er selvf rkl rende. Det tar f.eks. mye mer tid   lage materiale er selvf rkl rende.)

3. Litt av problemet med de nye retningslinjene er at de kommer samtidig med retningslinjer for undervisning v ren 2021, som sier at «alt» skal filmes og alt skal legges ut digitalt (med begrunnelse i Covid-19). Det krever MYE ekstra innsats fra lærerne. Så «sier» det nye regelverket at UiT skal kontrollere alt og kunne bruke det som UiT vil, og i tillegg at lærerne ikke skal få noe ekstra betalt/belønning/prestisje e.l. for denne ekstra (Covid-19) innsatsen. Satt på spissen kan man bli satt til   undervise et helt nytt emne neste semester, siden man lagde så bra opplegg nå med film/notater/podcast o.l. at emnet kan «kjøre seg selv» ei stund fremover, men uten noen kompensasjon for den som har laget opplegget. Det inspirerer ikke til innsats.

Dette er retningslinjer for digitalt undervisningsmateriale og bruken av termen digital varierer gjennom retningslinjene. Hva betyr egentlig digital i denne sammenhengen og kanskje det kan gis eksempler på ikke-digitalt undervisningsmateriale? Eller gjelder det i praksis alt undervisningsmateriale? Det har jo gått litt inflasjon i bruken av digital på UiT, og det er kanskje på sin plass   påpeke at det er latin avledet fra finger. Det er også upresis bruk av f.eks. «tilgj ngeliggj ring på Internett» der det må presiseres om/når det menes for alle (eller bare noen). Alt er jo internett nå for tiden.

Innovasjon og innsats i forhold til undervisningsmateriale innebærer at de som utvikler slikt må føle trygghet for at de i en normalsituasjon har kontroll, styring og nytte av dette i egen undervisningssituasjon, lønnsforhandlinger o.l. F r man følelsen av at noen bare kan ta det ifra deg, kan det føre til at ansatte vurderer nøye hvor de planlegger, utvikler og lagrer undervisningsforberedelser. Er det rimelig at UiT skal ha «kontroll» på f.eks. *forelesningsmanus* (som er nevnt i punkt 2) og vederlagsfri rett til   behandle og redigere dette (som nevnt i punkt 6)? Eller vil det føre til at de som «er bekymret» heller lagrer mest mulig på private lagringsmedier, for   beholde kontrollen. Det er opplagt uheldig.

Om opphavsrett: De nye retningslinjene har flere steder med at «*Opph veren inntår at han/hun har opphavsrett til undervisningsmaterialet...*» og at «*Opph veren skal ... innhente nødvendige tillatelser fra tredjepart dersom tredjepart har opphavsrettigheter som utelukker tilgj ngeliggj ring på UiTs plattformer eller på Internett uten tillatelser.*» Lærere har alltid tatt med illustrasjoner i sin undervisning/materiale, der regler/rettighetene er utfordrende   forstå, men som normalt har vært greit   vise i klasserommet. Men om de samme illustrasjonene er greit   ta med i notater i Canvas, eller som filmet undervisning i Canvas eller som åpen film på internett er ikke opplagt for lærere flest. Her må UiT følge opp med **god informasjon og kursing** i forhold til hva som er lov, OK eller ikke, i denne nye situasjonen.

Alt godt,

Gustav J rgen Pedersen

Instituttleder | Head of Department

Institutt for språk og kultur | Department of Language and Culture

UIT Norges arktiske universitet | UIT The Arctic University of Norway

Postboks 6050 Langnes

9037 TROMSØ

+47 77645370

+47 91618998

Fra: Olav Skare <olav.skare@uit.no>

Sendt: mandag 5. oktober 2020 12:28

Til: HSL Administrative Ledere <admled@hsl.uit.no>; HSL Instituttledere <instled@hsl.uit.no>

Emne: Intern høring - Retningslinjer for produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved UiT

Hei

Som vedlegg følger brev fra Universitetsdirektøren av 29.09.20 med utsending av forslag til retningslinjer om produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale.

Institutt/senter som har merknader eller innspel til forslaget, kan sende det som svar på denne e-posten [innen 28. oktober](#).

Helsing frå Olav

---

*Olav Skare, seksjonssjef
Seksjon for forskning, utdanning og formidling
Fakultet for humaniora, samfunnsvitenskap og lærarutdanning
Universitetet i Tromsø – Noregs arktiske universitet
Telefon 77 64 66 11, mobil 480 49 481
Kontor: Breivika III, D1014*

Intern høring - Retningslinjer for produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved UiT: Intern høring - Retningslinjer for produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved UiT.PDF

Forslag - Retningslinjer: Forslag - Retningslinjer.PDF

Veileder til mal for avtale om produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved Universitetet i Tromsø:

Veileder til mal for avtale om produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved Universitetet i Tromsø.PDF

Mal for avtale om produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved Universitetet i Tromsø(2): Mal for avtale om produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved Universitetet i Tromsø(2).PDF

Fra: Hildegunn Bruland
Sendt: 29. oktober 2020 14:42
Til: Olav Skare
Cc: Torjer Andreas Olsen
Emne: FW: Intern høring - Retningslinjer for produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved UiT

Sesam gir på generelt grunnlag sin støtte til de foreslåtte Retningslinjene for produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved UiT. De vedlagte malene for avtaler og veiledninga er imidlertid utdaterte på flere punkter og bør derfor gjennomgås grundig i det videre (bl.a Fronter som LMS ved UiT). Vi vil også oppfordre til bruk av betegnelsen «opphaver» slik det gjøres i retningslinjene, der avtalemalen og veilederen bruker «opphavsmann».

Vi ønsker dessuten å komme med en kommentar til punkt 10 Uttelling slik det står i forslaget. Retningslinjene sier «For gjentatt bruk av digitalt undervisningsmateriale gis det ikke ekstra uttelling.» Vi mener denne formuleringa gir grunnlag for misforståelser og mulige tvister dersom det ikke tydeliggjøres hva som menes med «gjentatt bruk» sett i forhold til behov for redigering og oppdatering. I mange av HSL sine disipliner er undervisninga sterkt knytta til samfunnsutviklinga og det er derfor oftere behov for å gjøre redigeringer i undervisningsmaterialet fra år til år enn tilfellet er på mange andre fagområder. Vi mener at det er rimelig og en fordel om det legges opp til å gi gradert uttelling ved gjentatt bruk, slik at materialet kan redigeres og oppdateres uten at det dermed er behov for at det lages helt på nytt. Når det ikke gis uttelling for «gjentatt bruk», tror vi dette vil føre til at det i større utstrekning lages nytt materialet i stedet for å redigere det eksisterende.

Retningslinjene synes i mindre grad å åpne for at digitalt undervisningsmateriale er produsert for å inngå i en helhet med andre undervisningsformer. Dette vil i større grad datere det digitale materialet. Den enkelte lærer bør ha muligheten til å avstå fra eller begrense seinere bruk av det digitale materialet.

Hilsen Torjer & Hildegunn

From: Olav Skare <olav.skare@uit.no>

Date: Monday, 5 October 2020 at 12:29

To: HSL Administrative Ledere <admled@hsl.uit.no>, HSL Instituttledere <instled@hsl.uit.no>

Subject: Intern høring - Retningslinjer for produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved UiT

Hei

Som vedlegg følger brev frå Universitetsdirektøren av 29.09.20 med utsending av forslag til retningslinjer om produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale.

Institutt/senter som har merknader eller innspel til forslaget, kan sende det som svar på denne e-posten innan 28. oktober.

Helsing frå Olav

Olav Skare, seksjonssjef
Seksjon for forskning, utdanning og formidling
Fakultet for humaniora, samfunnsvitskap og lærarutdanning
Universitetet i Tromsø – Noregs arktiske universitet
Telefon 77 64 66 11, mobil 480 49 481
Kontor: Breivika III, D1014

Intern høring - Retningslinjer for produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved UiT:
Intern høring - Retningslinjer for produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved
UiT.PDF

Forslag - Retningslinjer: Forslag - Retningslinjer.PDF
Veileder til mal for avtale om produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved
Universitetet i Tromsø: Veileder til mal for avtale om produksjon og bruk av digitalt
undervisningsmateriale ved Universitetet i Tromsø.PDF

Mal for avtale om produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved Universitetet i
Tromsø(2): Mal for avtale om produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved
Universitetet i Tromsø(2).PDF

Seksjon for personal og organisasjon

Høringssvar fra NT-fak - Retningslinjer for produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved UiT

Universitetsdirektøren har sendt forslag til *Retningslinjer for produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved UiT* på høring. Fakultet for naturvitenskap og teknologi videresendte høringen til instituttene og anmodet særlig om at faglige ansatte skulle få mulighet til å uttale seg om forslaget til retningslinjer.

Mottatte høringsinnspill er referert under, oppsummering følger nederst.

Innspill fra underliggende enheter

Institutt for Informatikk

Sammenfattet av innspill fra flere ansatte ved IFI:

Overordnet er vi bekymret for at retningslinjene vil gi undervisere en vanskeligere jobb ift. åndsverkloven, da paragraf 43 ikke ser ut til å gi beskyttelsen som vanligvis er tiltenkt undervisningsarbeider.

I tillegg til mindre juridisk beskyttelse, så vil dette legge kraftige begrensninger på hvilke verktøy vi kan benytte oss av i undervisning, spesielt med tanke på å teste ut nye undervisningsformer o.l.

Vi er også bekymret for at dette vil føre til en økt belastning på våre undervisere, da det vil kreve en del merarbeid å sørge for at undervisningsmaterialet også kan brukes utenfor undervisning (ref. paragraf 43 i åndsverklova), og det vil kreve en stor omlegging for mange av våre kurs.

Spesifikt har vi noen konkrete punkter:

- *Punkt 7.3, potensielt også 5.1, 6, 9*

Dette medfører at vi må gå gjennom alt undervisningsmateriale, for å sørge for at det fremdeles er lovlig uten beskyttelse av åndsverklova paragraf 43.

- *Punkt 3*

Dette medfører at det ikke lengre vil være mulig å teste ut alternative undervisningsformer/verktøy e.l. uten å først gå gjennom en godkjenningssprosses, som i praksis vil si at det blir mindre attraktivt for våre undervisere å innovere i undervisningen.

- *Punkt 7 og 8.3*

Det er uklart hvilken rolle UiT har dersom underviseren enten med vilje eller uhell bryter åndsverkloven. Hvem ansvarliggjøres i slike tilfeller?

- *Punkt 5.6*

Dette innskrenker rettighetene til opphaveren, legger også begrensninger på hvilke ressurser som kan brukes i undervisningen på IFI, og vil medføre et stort merarbeid før vi kan tilby kursene vi tilbyr i dag.

- *Punkt 6*

CC BY vil ikke kunne brukes på de fleste obligatoriske oppgaver som gjentas.

Institutt for matematikk og statistikk

Innspill fra ansatt ved IMS til pkt 5.5 og 5.6:

Jeg synes ikke fagpersoner/opphavspersoner burde måtte spørre om tillatelse for å kunne dele undervisningsmaterieell med andre. Det burde tvert i mot oppmuntres til å dele med mindre det er spesifikke grunner til å la være. I tillegg står det at vi anbefales å bruke CC BY som lisens, og i de tilfellene tror jeg ikke noen kan nekte uansett.

I samme gate: Under pkt 3 står det

Tilgjengeliggjøring av slikt materiale til undervisning i UiTs regi skal kun skje via publiseringstjenester, plattformer mv som er godkjent av UiT.

Jeg er litt usikker på hva som menes med «tilgjengeliggjøring». Men frykter dette blant annet hindrer meg i å bruke andre verktøy enn det veldig begrensede utvalget som tilgjengeliggjøres av UiT. F.eks. youtube; egne nettsider, tjenester som explaineverything eller geogebra.org.

Institutt for fysikk og teknologi

Professor Åshild Fredriksen ved IFT har følgende innspill til pkt. 7 om opphavers plikter:

Som foreleser som utarbeider powerpointer som legges ut på Canvas, så har jeg ikke forutsetninger for å vite hva som til enhver tide er i samsvar med gjeldende rett. Det kan lett bli svært komplisert, og jeg er ikke jus-utdannet

Når jeg legger ut powerpoint-filer på Canvas, så er de ment for kun studentene/registrerte på kurset. Jeg vil ikke ha kapasitet til å hente inn tillatelse til gjenbruk av illustrasjoner ol som jeg finner på Internet, og jeg vil derfor skille klart mellom hva som publiseres internt på Canvas/interne plattformer og det som gjøres offentlig tilgjengelig.

Institutt for kjemi

IK har sammenfattet innspill fra sine ansatte slik:

Den generelle tilbakemeldingen er at det er bra at UiT anerkjenner at opphavsretten til undervisningsmaterieell ligger hos den ansatte, og at UiT sin bruk av dette er basert på en avtale med den ansatte. Det er imidlertid uttrykt bekymring i forbindelse med to forhold, hvor det ene er avtalens varighet, og det andre er UiT sin rett til materialet.

Varighet

Det reageres på at avtaler ikke automatisk opphører dersom ansettelsesforhold avsluttes. Det anses som stor sannsynlighet at ansatt kan glemme å si opp avtalene, og man kan også se for seg scenario hvor det ikke er mulig for den ansatte å si opp avtalen (f.eks ved sykdom eller død).

UiT sin rett til materialet

Det reageres på at UiT skal ha rett til å redigere og tilpasse undervisningsmaterialet for digital bruk uten å foreta innholdsmessige endringer. I mange tilfeller er det digitale materialet utarbeidet for synkron undervisning, og det vil da ikke være tilpasset annen type undervisning.

Det kommenteres også at opptak av forelesninger innebærer både bilde/video og stemmeopptak av foreleseren, som i retningslinjene defineres som personopplysninger. Det stilles spørsmål om det er etisk forsvarlig av UiT å tilegne seg evig bruksrett til materiale som inneholder personopplysninger til ansatte.

Det blir også påpekt at UiT rutinemessig bruker midlertidig ansatte til undervisning. Ansatte ved IK mener at UiT har et særlig ansvar for å minimere de negative konsekvensene dette har, særlig for karrieremulighetene til yngre forskere og undervisere. Det er ikke så vanskelig å se for seg at 5-10 år fram i tid kan antall stillinger bli redusert, fordi behovet for undervisning i stor grad kan dekkes av et arkiv av digitalt materiale.

Instituttleder og kontorsjef ved IK har sammenfattet sine vurderinger slik:

Instituttledelsen ved IK er positiv til at det inngås avtaler mellom den ansatte og UiT om opphav til undervisningsmateriale, og man er positiv til at det klargjøres for den ansatte at ingen kan dele undervisningsmateriale uten samtykke fra den andre parten (for eksempel deling/overdragelse til tredjepart eller åpne plattformer).

Instituttledelsen ved IK deler de ansattes bekymring knyttet til at UiT skal ha bruksrett til materialet som inneholder personopplysninger (e.g. bilder/lyd av personer) uten samtykke før gjenbruk (punkt 6.5 i retningslinjene). Vi tror at flere ansatte vil føle ubehag med tanke på at videomaterialet kan gjenbrukes av andre uten at man gir sitt samtykke da slikt materialet oppleves som mer personlig enn annet skriftlig materiale. Dette kan også føre til at noen ansatte vil unngå å ta i bruk/produsere digitalt materiale som inneholder video/lyd for å verne seg mot uønsket bruk – noe som er uheldig for utviklingen av undervisningsverktøy og den enkelte ansattes pedagogisk kompetanse.

Slik retningslinjene er utformet nå settes likhetstegn mellom lagring og bruk. Denne koblingen er uheldig da dette fører til at en ansatt som ikke ønsker at andre benytter slikt undervisningsmaterialet må velge mellom lagring på UiTs plattformer + bruk uten samtykke eller ikke å kunne lagre materialet på UiTs plattformer for å unngå uønsket gjenbruk. Retningslinjene bør regulere hvordan materialet kan brukes/gjenbrukes; ikke på lagring og fjerning. Dette er uheldig i en situasjon der vi oppfatter det slikt at ikke all materialet kan lastes ned til lokale enheter for lagring (som f.eks noen opptak i MyMediasite – gjelder i hvert fall videoer i MyMediasite produsert hos Result).

Instituttledelsen ved IK er av den oppfatning at avtale mellom den ansatte og UiT må utformes på en slik måte at det kan gis ulike tillatelser for ulike former for undervisningsmateriale. Her mener vi at det generelt bør skilles mellom materialet som inneholder personopplysninger og materialet som ikke gjør det. For eksempel bør skriftlig materiale (powerpoint presentasjoner, kompendier, osv) knyttes til lang bruksrett,

også etter avsluttet arbeidsforhold, mens annet materialet (gjelder etter vårt syn spesielt video/lyd filer) bare kan benyttes det semesteret det er laget for eller etter samtykket fra opphaver.

I de foreslåtte retningslinjene legges ansvaret for å fjerne materialet (= unngå videre bruk) utelukkende til den ansatte og retningslinjene regulerer lagring heller enn bruk. Vi mener at for materialet som inneholder personopplysninger, bør ansvaret for å avklare gjenbruk ligge hos UiT, men for annet materialet som ikke inneholder personopplysninger kan ansvaret legges til den ansatte, men det bør uansett være mulig å ha materialet lagret.

IK kan ikke se at det i retningslinjene eller mal for avtale tas høyde for at undervisningsmateriale kan ha flere opphavspersoner. Retningslinjene og avtale bør inneholde punkt som regulerer delt opphavsrett.

Det bør også avklares i retningslinjene hvordan man vil forholde seg til rettigheter/bruk av materialet dersom en arbeidstaker ikke lenger kan ta stilling til spørsmål knyttet til dette pga f. eks alvorlig sykdom eller død.

IK foreslår følgende endringer i forslag til retningslinjer (markert i rødt):

6.4 behandle og redigere undervisningsmaterialet uten å foreta innholdsmessige endringer såfremt opphaver har gitt forhåndssamtykke

6.5 bruke undervisningsmaterialet som ikke inneholder personopplysninger (slik definert over) i studieprogram og emner det ble laget for. Bruk av undervisningsmateriale som inneholder personopplysninger som bilde og/eller lyd skal opphaver gi forhåndssamtykke. Bruk av materialet på annen måte krever skriftlig samtykke fra opphaveren.

8.1 UiT plikter å innhente samtykke fra opphaver for å redigere og tilpasse undervisningsmaterialet.

Oppsummering av høringsinnspillene

Overordnet

Det er positivt at UiT anerkjenner at opphavsretten til undervisningsmateriell ligger hos den ansatte. På den andre siden er det uttrykt bekymring for at retningslinjene vil gi undervisere en økt belastning med å sørge for at undervisningsmaterialet også kan brukes utenfor undervisning og at det til enhver tid er i tråd med norsk rett.

Retningslinjene tar ikke høyde for at undervisningsmateriale kan ha flere opphavspersoner og bør inneholde et punkt som regulerer delt opphavsrett.

Pkt. 3 Produksjon av undervisningsmateriale

Tilgjengeliggjøring av materiale til undervisning i UiT sin regi skal kun skje via plattformer og publiseringstjenester mv som er godkjent av UiT.

Det er viktig at dette ikke begrenser undervisere i for stor grad. Det er blitt bemerket at ansatte frykter at det vil hindre dem i å bruke andre verktøy enn et begrenset utvalg som tilgjengeliggjøres av UiT. bestemmelsen vil kunne medføre at undervisere i mindre grad tester ut alternative undervisningsformer/verktøy siden dette først må gjennom en godkjenningssprosess. Dette vil kunne føre til mindre innovasjon i undervisning, noe som klart ville være uheldig.

Pkt. 5 opphavsrett til undervisningsmaterialet

Pkt. 5.5 og 5.6 innebærer en innskrenking av rettighetene til opphaver.

Siden opphaveren har opphavsrett jf. pkt 5.1 bør det ikke være nødvendig å innhente samtykke fra UiT for å dele undervisningsmateriale med tredjepart eller gjøre undervisningsmaterialet tilgjengelig på internett. Institutt for informatikk bemerker særlig at pkt. 5.6 om tilgjengeliggjøring av undervisningsmateriale på internett legger begrensninger på hvilke ressurser som kan brukes ift. undervisning, og vil medføre et stort merarbeid før de kan tilby kursene de tilbyr i dag.

Pkt. 6 Bruk av undervisningsmateriale

Bestemmelsen gir UiT vidtgående rettigheter til å lagre og bruke undervisningsmateriell til dels uten krav til samtykke.

Slik retningslinjene er utformet nå settes det likhetstegn mellom lagring og bruk. Denne koblingen er uheldig da dette fører til at en ansatt som ikke ønsker at andre benytter undervisningsmaterialet må velge mellom lagring på UiTs plattformer og bruk uten samtykke eller ikke å kunne lagre materialet på UiTs plattformer for å unngå uønsket gjenbruk.

På noen plattformer (eks. noen opptak i MyMediasite) kan ikke materiale lastes ned til lokale enheter for lagring. Bruk av verktøyet vil da fordre lagring på UiT sine plattformer og vil gi UiT rett til å bruke undervisningsmateriell i studieprogram og emner det ble laget for, uten skriftlig samtykke. Det kan være fare for at dette vil medføre at ansatt vegrer seg for å produsere og ta i bruk digitalt undervisningsmateriale for å verne seg mot uønsket bruk. Særlig vil dette kunne gjelde undervisningsmateriale som inneholder personopplysninger som lyd og bilde.

I mange tilfeller vil det digitale materiale være utarbeidet for synkron undervisning og det er ikke nødvendigvis tilpasset annen type undervisning.

Det bør derfor kreves samtykke også for bruk av undervisningsmateriale i studieprogram og emner det ble laget for i pkt. 6.5.

For redigering av undervisningsmateriale i pkt. 6.4 og 8.1 bør det kreves samtykke fra opphaver.

Det bemerkes at CC BY ikke vil kunne brukes på de fleste obligatoriske oppgaver som gjentas.

Pkt. 7 Opphaverens plikter

Flere av innspillene peker på at opphaverens plikt til å sørge for at undervisningsmaterialet ikke inneholder noe som kan anses å stride mot norsk rett vil medføre en økt belastning med gjennomgang av undervisningsmateriale for å sikre at det til enhver tid er i samsvar med gjeldende rett. Også pkt 7.3 om innhenting av nødvendige tillatelser fra tredjepart bemerkes som en arbeidskrevende øvelse.

Det er ønske om et klart skille mellom undervisningsmateriale som publiseres på interne plattformer og det som gjøres offentlig tilgjengelig. Åndsverkloven § 43 som gir rett til fri bruk av utgitte verk i undervisningsvirksomhet vil ikke nødvendigvis gjelde dersom undervisningsmaterialet brukes utenfor undervisningssituasjonen. Tilpassing av undervisningsmateriale for å gjøre det lovlig uten beskyttelse av åndsverklova § 43 vil innebære en klar begrensning for undervisere og vil også innebære et stort arbeid med å gå gjennom undervisningsmateriale med tanke på dette.

Pkt. 12 Opphør av bruk av digitalt undervisningsmateriale

I de foreslåtte retningslinjene legges ansvaret for å fjerne materialet (= unngå videre bruk) utelukkende til den ansatte. For materialet som inneholder personopplysninger, bør ansvaret for å avklare gjenbruk ligge hos UiT, for materialet som ikke inneholder personopplysninger kan ansvaret legges til den ansatte.

Det bør innhentes samtykke for videre bruk av digitalt undervisningsmateriale etter avslutning av arbeidsforhold. Videre bør retningslinjene si noe om hva som skjer med rettigheter/bruk av materialet dersom en arbeidstaker ikke kan ta stilling til spørsmål knyttet til dette pga. eksempelvis død eller alvorlig sykdom.

Vennlig hilsen

Arne O. Smalås
dekan

—

Ida Djupevåg-Hansen
rådgiver

—

ida.djupevag-hansen@uit.no

Fra: Elina Halttunen (elina.halttunen@uit.no)

Sendt: 24.10.2020 15:15:47

Til: Lisbeth Stina Nordøy

Kopi: Monica Alterskjær Sundset

Emne: FW: Høringssvar fra AMB til intern høring - retningslinjer for produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved UiT

Vedlegg:

Hei Lisbeth

Nedenfor følger AMB sitt høringssvar. Det har vært behandlet i lederteamet ved AMB, og åpnet for innspill gjennom AMB teams og i Programstyret.

Mvh, AMB lederteam

Tromsø 23. oktober 2020

REF: Intern høring – Retningslinjer for produksjon og bruk av digitalt undervisnings-materiale ved UiT

Høringssvar fra Institutt for Arktisk og Marin Biologi (AMB)

Vi inkluderer ved AMB ulike digitale undervisningsformer i alle våre emner. Det meste av undervisningsmaterialet er «lukkede læremidler» som er utviklet for våre studenter på individuelle emner og gjort tilgjengelig for studentene i Canvas.

AMB er svært glad for at de tidligere individuelle avtalene om produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale nå skal erstattes av generelle retningslinjer som skal gjelde for alle ansatte. Dette vil gi en tydeligere rammer og større forutsigbarhet for utvikling og bruk av digitalt undervisningsmateriale.

Det er særlig to punkter i de foreslåtte retningslinjene som vi syns er uklare og har kommentarer til:

Definisjoner – spørsmål til CC lisens

UiT anbefaler at opphaveren setter CC lisens (CC BY) på sitt digitale undervisningsmateriale for å ivareta samfunnets behov for åpen vitenskap og undervisning. Dersom CC-lisenser ikke er satt, gjelder følgende regler om bruk av digitalt undervisningsmateriale.

Hva menes med CC lisens? Er dette en faktisk lisens (hvordan får man den i så fall) eller bare at man skriver CC BY navn... på alle slides?

1. Er det slik at UiT ikke kan bruke undervisnings-materiale videre dersom man har merket materiale med CC? Dette er uklart for oss.
2. Vi ønsker også en klargjøring av hvordan bruken av CC lisens henger sammen med «å ivareta samfunnets behov for åpen vitenskap og undervisning». UiT kan jo fremdeles publisere materialet åpent selv om det ikke er merket med CC?

Lyd, video og bilder fra undervisning – personvern og etiske problemstillinger (Punkt 11)

En problemstilling som vi og våre faglærere er særlig opptatt av er dette med video og lyd-opptak fra undervisningsøktene i våre emner. Våre studenter rapporterer at det digitale undervisningsformatet er krevende, og at det enkelte dager blir i overkant mange timer med digital undervisning. Studentene opplever redusert faglig utbytte sammenlignet med ordinær undervisning, og ber om at faglærerne benytter mulighetene som ligger i systemene når det gjelder opptak og at disse gjøres tilgjengelig for studentene. Begrunnelsen er at det er vanskelig å holde konsentrasjon gjennom digital undervisning, spesielt når de har flere dobbelttimer i løpet av dagen. Kvaliteten på nettilgangen på hyblene er også variabel, og det er ikke uvanlig å miste tilgangen under deler av undervisningsøkten. Studentene erfarer at opptak kan kompensere for redusert utbytte ved å gjøre det mulig å både se og repetere undervisningen i etterkant. Studentene oppfordrer faglærerne til mer bruk av opptak, men de forstår også at det er opp til den enkelte lærer og at bruk av video følger reglene for personvern. Altså at GDPR følges: (1) Det må foreligge et gyldig **behandlingsgrunnlag**, dvs et lovlig grunnlag (i GDPR) for å behandle personopplysninger; (2) De som er

med på videoen (enten direkte eller indirekte) må *informeres* om dette. Og det gjelder uavhengig av om det er tale om kun strømming eller også opptak; (3) Informasjonssikkerheten må ivaretas, og du må tenke på hvor lenge videoene skal være tilgjengelig. Når formålet med opptaket er oppfylt skal opptaket slettes.

1. Personvernet til studentene - lydopptak

AMB er glad for at de foreslåtte retningslinjene gir tydelige rammer for bruken av video og / eller bilder fra digital undervisning der studentene er *synlig* (punkt 11.4). Ved å delta samtykker studenten til at nevnte video/bilde er del av den digitale undervisningsaktiviteten i tråd med oppgitt formål (feks direktestrømming av undervisning for studentene på emnet, eller opptak tilgjengelig via Canvas). Samtykke til eventuelt gjenbruk av den digitale undervisningen til nye formål skal kun regnes gitt dersom slik gjenbruk er tillatt etter personvernordningen.

Mange faglærere vegrer seg for å gjøre videoopptak fra undervisning der studentene deltar aktivt – *mundtlig eller skriftlig* - av hensyn til personvern. Sorte skjermer og avslåtte mikrofoner er ikke ønskelig, og faglærerne er redd for at videoopptak vil hemme dialog og deltagelse ytterligere. **Vi savner klare retningslinjer for lydopptak i de foreslåtte retningslinjene**

2. Personvernet til underviserne bør gjøres mer tydelig i dokumentet

Det er mulig for studenter å ta opp en forelesning via mobil eller andre software uten at undervisere vet om det. Det bør være klare retningslinjer om at dette ikke er tillatt. I punkt 11.3 står det at studentene *kun kan gjøre lyd-og filmopptak av digitale forelesninger dersom opphaveren tillater det. Og at slike opptak kun er til eget bruk, og ikke skal deles via internett*, med en større personkrets eller på annen måte uten tillatelse fra UiT. **AMB mener at det i punkt 11.3 bør presiseres at dette gjelder alle typer opptak (lyd, video, bilder) fra undervisning (både digital og fysisk undervisning).**

3. Etiske hensyn ved bruk av dyr eller humane preparater i undervisningen

Andre eksempler på undervisningssituasjoner der vi diskuterer viktigheten av de etiske prinsippene ved bruk av bildemateriale og video fra undervisningen, er når studentene jobber med dyr (feks disseksjon i lab eller felt) eller humane preparater (feks anatomilab). **Studentene respekterer som regel disse prinsippene så lenge vi har gjennomgått dette nøye i forkant av undervisningsøkta (både skriftlig og muntlig) - men vi ser at det er behov for at dette tydeliggjøres i retningslinjene.**

4. Gjenbruk av digitalt undervisningsmaterieil

Er det slik å forstå at man kan gjenbruke tidligere digitale forelesninger året etter, til et annet studentkull eller i en annen setting - så lenge GDPR er fulgt ved primæropptak? Vi tenker at dette er uheldig og i verste fall kan bremse utviklingen av undervisningen på våre emner. Dette gjenspeiler jo en praksis der man «snur forelesningsnotatene fra sist år» og gjenbruker disse – i stedet for å jobbe kontinuerlig med utviklingen av sin undervisning. Mye av det digitale undervisningsmaterialet, som nettopp digitale forelesninger og power point dokumenter, er «fersk-vare». Vi ønsker ikke en utvikling der man i emnene bare gjenbruker tidligere digitalt materiale i stedet for å videreutvikle undervisningen. Vi vil interagere med studentene og aktivisere studentene, og vi ønsker ikke at emnene blir «selvstudiums-emner». I en MOOC vil situasjonen selvsagt være en helt annen – selv om man også der vil kunne jobbe med videreutvikling av video og tekst.

Kommentarer til ordbruk / tekst:

1. Kjønnsnøytral benevning på undervisere / produsenter av digitale læremidler (punkt 5)

AMB er glad for at man i forslaget til nye retningslinjer har gått bort fra begrepet «*opphavsmann*» som betegnelse for ansatte ved UiT som produserer digitale læremidler (som ble brukt i avtale om produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale fra 2010), og i stedet bruker et kjønnsnøytralt begrep «*opphaver*». Alternativt kunne man også brukt «*opphavsperson*».

1. Punkt 8.4: Det skal vel være «veiledning» ikke «veideldning»

2. Punkt 13: Bedre å bruke Prodekan *utdanning*? Ikke Prodekan *undervisning*?

Universitetsdirektøren
UiT Norges arktiske universitet

Deres ref.: 2020/6652

Vår ref.

Dato: 29.10.2020

Intern høring – retningslinjer for produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved UiT

Vi viser til invitasjon til *intern høring – retningslinjer for produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved UiT* datert 29.09.2020. Vi vil takke for at vi gis mulighet til å komme med høringsuttalelse.

Dokumentene knyttet til høringen har vært distribuert til styremedlemmene i Akademikerne ved UiT samt våre øvrige tillitsvalgte i medlemsforeningene ved UiT. I tillegg har noen av medlemsforeningene valgt å distribuere dette ut til medlemmene.

Akademikerne ved UiT mener det er viktig å ha gode retningslinjer om produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale. Selve tittelen til retningslinjene «*Digitalt*» kan fremstå noe misvisende når man ikke opererer med en klar definisjon av hva digitalt undervisningsmateriale er, jf. pkt. 2 i forslag til retningslinjer. Videre benyttes begrepet «*undervisningsmateriale*» tilnærmet gjennomgående ellers i forslaget til retningslinjer. Her bør man være konsekvent med begrepsbruken og benytte «digitalt undervisningsmateriale» gjennomgående i forslaget til retningslinjer.

Et annet moment som ikke er nevnt er hvorvidt reglementet også omfatter allerede utviklet digitalt undervisningsmateriale. Akademikerne ved UiT mener reglementet ikke kan gis tilbakevirkende kraft, og må gjelde fra og med vedtaksdato.

Under følger våre konkrete kommentarer til de ulike bestemmelsene i retningslinjene:

Pkt. 1 – Retningslinjers bakgrunn og formål:

Akademikerne mener det med fordel kan tas inn en setning som henviser til UiTs digitaliseringsstrategi, som ble vedtatt av universitetsstyret i sak 33/16. I saken slås det fast at undervisere ved UiT skal arbeide i et miljø *«Der de har gode insentiver for å skape innovative undervisningsformer for studenter uavhengig av tid og sted.»*

Pkt. 2 – Definisjoner

Under dette punktet forsøker man å definere begrepet *«undervisningsmateriale»*. Det er digitalt undervisningsmateriale retningslinjene har som formål å omfatte, derfor bør begrepet som benyttes også være *«digital undervisningsmateriale»* framkomme og ikke bare *«undervisningsmateriale»*.

Videre framkommer det at listen med definisjoner ikke er uttømmende. Akademikerne vil minne om Åndsverkloven § 67 andre ledd som lyder *«[v]ed overdragelse av opphavsrett skal opphaveren ikke anses for å ha overdratt en mer omfattende rett enn det avtalen klart gir uttrykk for.»* Vi mener derfor det ikke skal opereres med en liste som ikke er uttømmende. Når det gjelder *«eksamensoppgaver»* er dette noe som kan tas ut siden denne type dokument er omfattet av Åndsverkloven § 14, og følgelig ikke er opphavsrettslig vernet.

Pkt. 11 - Studentenes rettigheter og plikter

Under pkt. 11.4 mener vi at man ikke kan legge til grunn at studentene samtykker ved deltakelse til at materialet publiseres eller gjøres tilgjengelig for andre. Det er to forhold som vi her vil peke på, det er strømming uten opptak og strømming med opptak. Selv om det skilles mellom samtykke etter Åndsverkloven og GDPR i pkt. 2 i forslaget til retningslinjer, kan det være ut fra pedagogiske hensyn at det også bør fremkomme at etter GDPR kan være problematisk å ta opptak av strømmet undervisning selv om det legges ut i Canvas. Samtykke vil sjeldent være nok behandlingsgrunnlag, så her havner man i en interesseavveining, og da kan eventuell gjenbruk, kanskje selv til det gamle formålet, være betenkelig. Gjenbruk er her kun omtalt å skulle gjelde nye formål, og Akademikerne vil påpeke at det ikke framkommer noe om gjenbruk til samme formål.

Pkt. 13 – Beslutningsmyndighet

Akademikerne mener det bør være dekaner i samråd med evt. instituttledere som har beslutningsmyndighet etter disse retningslinjene. Dette fordi dekanene er ansatt for en fireårsperiode. Det er ikke uvanlig at prodekanene er ansatt for en kortere

periode enn fire år. Ut fra hensynet til likebehandling mellom enhetene og informasjonsutveksling mener Akademikerne at det vil være riktig at dekaner i samråd med evt. instituttledere har beslutningsmyndighet. Dersom man velger å la beslutningsmyndigheten ligge hos prodekaner er Akademikerne usikker på om samtlige enheter benytter begrepet «*prodekan undervisning*». Vi har inntrykk av at «prodekan utdanning» er det normale begrepet som benyttes på UiT.

Med vennlig hilsen

Akademikerne ved UiT Norges arktiske universitet

Ole Martin Loe

Hovedtillitsvalgt

UiT Norges arktiske universitet
Universitetsdirektøren

**FORSKERFORBUNDET VED
UNIVERSITETET I TROMSØ
NORGES ARKTISKE UNIVERSITET**
Øvre lysthus
Postboks 6050
9037 Tromsø
Telefon 77 64 23218
forskerforbundet@uit.no
www.forskerforbundet.no/uit

Tromsø, 29.10.2020

**Høringssvar om RETNINGSLINJER OM PRODUKSJON OG BRUK AV DIGITALT
UNDERVISNINGSMATERIALE VED UIT NORGES ARKTISKE UNIVERSITET**

Våre innspill er utformet i samarbeid med Forskerforbundets Opphavsrettsutvalg.

Med vennlig hilsen,
Olaf B. Styrvold, Hovedtillitsvalgt

Hugues Verdure, Styreleder

RETNINGSLINJER OM PRODUKSJON OG BRUK AV DIGITALT UNDERVISNINGSMATERIALE VED UiT NORGES ARKTISKE UNIVERSITET.

Fastsatt av	Universitetsstyret
Fastsatt dato	
Hjemmel	<p>Lov 17. juni 2004 nr.62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern; lov 15. juni 2018 nr. 40 om opphavsrett til åndsverk; lov 15. juni nr. 38 om behandling av personopplysninger jf. personvernforordningen (GDPR);</p> <p>Reglement for sikring og forvaltning av arbeidsresultater ved UiT Norges arktiske universitet.</p> <p><u>Vår kommentar:</u> Hva menes egentlig med en slik hjemmelshenvisning. Åndsverkloven gir ikke UiT noen hjemmel til å regulere dette.</p>
Gjelder fra	
Arkivreferanse	

1. Retningslinjers bakgrunn og formål

Fleksibel utdanning har de siste årene økt i omfang og betydning. I UiT Norges arktiske universitets Digitaliseringsstrategi er det slått fast at UiT skal ta i bruk kvalitetssikrede digitaliserte løsninger for å bedre utdanningskvaliteten.

Av Strategi for UiT mot 2022 Drivkraft i Nord fremgår at UiT skal legge til rette for fleksible og netbstøttede undervisningsformer. Disse retningslinjene tar sikte på tilrettelegging av fleksibel undervisning ved hjelp av ny teknologi som i første rekke bruker Internett som formidlingskanal.

UiT må også bestrebe seg på å beskytte undervisningsressurser etter krav som stilles av GDPR og åndsverksloven.

Ifølge UiTs Reglement for sikring og forvaltning av arbeidsresultater kan UiT i alle tilfeller gjennom avtale sikre seg bruksrett til undervisningsressurser.

Målet med disse retningslinjene er å definere vilkår på UiTs bruk av slike ressurser, å sikre interessene og klargjøre rettighetene både til UiT som arbeidsgiver og den enkelte ansatte som **arbeidstaker**.

Vår kommentar: Hvis ansattes rettigheter skal reguleres, må det skje gjennom avtaler, ikke vet at UiT ensidig fastsetter retningslinjer. Forskerforbundet tviler på at dette kan avtales gjennom en kollektivavtale. Antagelig er det nødvendig med individuelle avtaler.

Retningslinjene skal gjelde for alle ansatte som utarbeider eller utvikler digitalt undervisningsmateriale for bruk på UiT Norges arktiske universitet.

Retningslinjene punkt 11 gjelder for studenter som deltar i produksjon av digitalt undervisningsmateriale eller bruker det i studier.

2. Definisjoner

Undervisningsmateriale i disse Retningslinjenes forstand kan være (liste er ikke uttømmende)

Vår kommentar: Vi viser til åndsverkloven § 67 annet ledd, som lyder:

«Ved overdragelse av opphavsrett skal opphaveren ikke anses for å ha overdratt en mer omfattende rett enn det avtalen klart gir uttrykk for.»

Det er tvilsomt om en slik avtale vil kunne omfatte mer enn det som faktisk er nevnt, selv om det står at listen ikke er uttømmende.

- forelesningsopptak fra undervisningsrom
- forelesningsopptak i studio
- skjermopptak og lignende foretatt av opphaveren selv
- forelesningsdisposisjoner
- forelesningsmanus
- presentasjoner i Power Point og lignende
- aktiviteter
- eksamensoppgaver/hjemmeoppgaver

Vår kommentar: Eksamensoppgaver er en type dokument som omfattes av åvl § 14, og er ikke opphavsrettslig vernet. Hva som mener med «hjemmeoppgaver» er mer uklart. § 14 gjelder bare eksamensoppgaver, da disse ligger til grunn for myndighetsutøvelse i form av vedtak om eksamen. Det er mulig undervisningsplaner omfattes av § 14, men det er mer uklart.

- undervisningsplaner
- multimedieproduksjon
- spill
- lyd- og /eller bildeopptak
- digitale fotografier

Vår kommentar: UiT kan ikke tilta seg rettigheter til de ansattes fotografier. Ansatte kan benytte egne fotografier der de er egnet til å illustrere noe i undervisningen. Men det betyr ikke at UiO får noen rettigheter til dem.

- digitale kursoppgaver og kurspakker
- annet digitalt undervisningsverktøy

Opphaveren: ansatte som produserer digitalt undervisningsmateriale.

Samtykke: Med samtykke menes det etter åndsverkloven (2018), og ikke samtykke som behandlingsgrunnlag etter personvernforordningen (GDPR) art. 6 og/eller 9. Vurdering av behandlingsgrunnlag etter GDPR må gjøres separat, og er underlagt andre, strengere vilkår enn samtykke etter åndsverkloven.

Studenter: studenter og utvekslingsstudenter ved UiT

UiTs plattformer

- *Læringsplattform*: et system for å tilgjengeliggjøre ulike læringselementer som settes sammen til kurs og undervisningsprogrammer, også distribuert som nettbaserte kurs eller e-læring (LMS);
- *Distribusjonsplattform*: et system for deling av digitale ressurser som finnes på en lagringsplattform;
- *Lagringsplattform*: et system for lagring av digitale ressurser.

Personopplysning: en opplysning eller en vurdering som kan knyttes til en enkeltperson, slik som for eksempel (ikke uttømmende liste):

- navn,
- adresse,
- telefonnummer,
- e-postadresse,
- IP-adresse,
- bilnummer,
- studentnummer
- bilder (statiske eller videobilder),
- lydopptak,
- irismønster,
- fødselsnummer (både fødselsdato og personnummer enten samlet eller separat).

Opphavsrett: eneretten som skaperen av et litterært, vitenskapelig eller kunstnerisk verk får til å fremstille eksemplarer av det og ved å gjøre det tilgjengelig for allmennheten. Opphavsrett reguleres i Norge av åndsverkloven.

Creative Commons License: en av flere offentlige lisenser som muliggjør gratis distribusjon av et ellers opphavsbeskyttet verk. En CC-lisens brukes når en opphaver ønsker å gi andre rett til å dele, bruke og bygge videre på et verk som opphaveren har laget. Se nærmere her: <https://creativecommons.org/licenses/>

Tredjepart: verken Opphaveren eller UiT.

3. Produksjon av undervisningsmateriale

UiT skal stille til rådighet nødvendig utstyr for å utvikle og produsere digitalt **undervisningsmateriale**.

Vår kommentar: Det er uklart hva som ligger i dette. Noen benytter eget utstyr til det de produserer av digitalt undervisningsmateriale.

Tilgjengeliggjøring av slikt materiale til undervisning i UiTs regi skal kun skje via publiseringstjenester, plattformer mv som er godkjent av **UiT**.

Vår kommentar: Vi ser ikke poenget med denne begrensningen. Hvis ansatte ønsker å gjøre f.eks. egne videoforelesninger tilgjengelig på andre måter, må de stå fritt til å gjøre dette. Vi er kjent med at ansatte ved universiteter har valgt å gjøre videoforelesninger tilgjengelig på YouTube, og vi ser ikke at det er

grunn til å spørre UiT som arbeidsgiver om tillatelse til å gjøre dette.

UiT skal sørge for at opplærings- og veiledningsressurser er tilgjengelig for opphaveren i forbindelse med produksjon av digitalt undervisningsmaterialet, se også pkt. 8.4

Vår kommentar: Det blir litt uklart hva UiT egentlig vil her. Hvis det er noe i nærheten av profesjonelle produksjoner - der UiT går inn med produksjonsressurser - da må det inngås egen avtale for den produksjonen. Vi antar at dette ikke vil være normalsituasjonen.

4. Personvern

Opphaveren skal utarbeide undervisningsmaterialet på en mest mulig personvernvennlig måte. Opphaveren har ansvar for å påse at behandlingen av personopplysninger skjer i tråd med UiTs regelverk slik at personvernet ivaretas og behandlingen av personopplysninger skjer på lovlig vis.

Vår kommentar: Vi har utfordringer med å se hva slags personvernutfordringer ansatte vil få i vanlig undervisning. Hvis studenter skal delta i noe som det gjøres opptak av som så distribueres, skal studentene selvsagt spørres og gi samtykke. (Og dette må ikke skje på en slik måte at de føler seg presset til å gjøre dette). Uansett: Det er administrasjonen som må sikre at det som publiseres av UiT holdes innenfor lovlige rammer.

5. Opphavsrett til undervisningsmaterialet

5.1 Opphaveren innestår at han/hun har opphavsrett til undervisningsmaterialet og har råderett over dette

Vår kommentar: Dette er et meget problematisk punkt. I vanlig undervisning kan vi i stor utstrekning bruke materiale som andre har rettigheter til, og vi behøver vanligvis ikke tenke over det. Det inntreffer et vesentlig skille i det øyeblikk dette gjøres tilgjengelig på nett. Da går ansatte over til å publisere, og da vil de måtte klarere rettighetene til det som publiseres. Rettighetsklarering er en oppgave som krever ressurser og profesjonalitet. Hvis UiT ønsker å publisere digitale læremidler, da må de også sette av de nødvendige ressurser til å håndtere dette på en ryddig måte. Dette kan ikke overlates til amatører, hvilket vil si at de som underviser neppe vil vite hva som må klareres og hvordan det skal klareres. Dette punktet er etter vår vurdering et av de mest problematiske i dette utkastet.

5.2 Opphaveren har rett til å oppdatere og endre undervisningsmaterialet.

5.3 Opphaveren kan på forespørsel få digital kopi av produsert undervisningsmateriale;

5.4 Opphaveren skal navngis i henhold til åndsverkloven § 5 og i samsvar med god skikk;

5.5 Opphaveren kan med samtykke fra UiT inngå avtaler med tredjepart om rett til å publisere undervisningsmaterialet på Internett eller i lukket undervisningsnett. Samtykke skal gis med mindre det er saklig grunn til å nekte samtykke;

Vår kommentar: Forskerforbundet ser ingen grunn til at det skal være noen begrensninger i opphavers rett her. Ansatte må ha den samme retten til å publisere digitale læremidler som de har til å publisere lærebøker, og må på samme måte kunne velge hvordan det skal publiseres og hvem som eventuelt skal publisere dette. Men velger opphaver å selvpubliserer, f.eks. ved å gjøre videoer tilgjengelig på YouTube eller ved bruk av andre kanaler, vil opphaver selv måtte sørge for nødvendig klarering.

5.6 Opphaveren kan med godkjenning fra UiT gjøre undervisningsmaterialet tilgjengelig på **Internett**. Opphaveren angir selv hvordan nettbrukere kan bruke undervisningsmaterialet, bl.a. merke presentasjonen med copyright og/eller Creative Commons License.

Vår kommentar: Som foregående: Her må opphaver stå fritt. Det er uakseptabelt at det kreves samtykke.

6. Bruk av undervisningsmateriale

UiT anbefaler opphaveren å sette CC lisens (CC BY) på sitt digitale undervisningsmateriale for å ivareta samfunnets behov for åpen vitenskap og undervisning. Dersom CC -lisenser ikke er satt, gjelder følgende regler om bruk av digitalt **undervisningsmateriale**.

Vår kommentar: Vi uttrykker en skepsis til dette. Vi har en mistanke om at dette bare er nok et eksempel på at noen anbefaler bruk av CC-lisenser, uten å ha satt seg inn i hva det betyr. At det anbefales bruk av CC-lisens uten å si noen om hvilken av de mange CC-lisenser som anbefales, synes å bekrefte det.

Opphaveren gir UiT vederlagsfri rett til å

- lagre undervisningsmaterialet;
- gjøre undervisningsmaterialet tilgjengelig på UiTs plattformer;
- publisere undervisningsmaterialet åpen på Internett med opphaverens skriftlige **samtykke**.

Vår kommentar: Dette er bare dårlig håndverk. Opphaveren gir ikke en tillatelse om noe som forutsetter skriftlig samtykke, før opphaveren evt. gir det skriftlige samtykket.

- behandle og redigere undervisningsmaterialet uten å foreta innholdsmessige **endringer**.

Vår kommentar: Hvordan kan man redigere et materiale uten å endre innholdet? Her bør det kreves samtykke.

- bruke undervisningsmaterialet i studieprogram og emner det ble laget for. Bruk av materialet på annen måte krever skriftlig samtykke fra opphaveren

7. Opphaverens plikter

Opphaveren skal

- 7.1 innestå for at undervisningsmaterialet ikke inneholder noe som kan anses å stride mot gjeldende norsk rett eller inneholder lenke eller kobling til slike materialer;

- 7.2 være varsom å offentliggjøre upubliserte data brukt i undervisning, herunder data som tilhører tredjepart;
- 7.3 innhente nødvendige tillatelser fra tredjepart dersom tredjepart har opphavsrettigheter som utelukker tilgjengeliggjøring på UiTs plattformer eller på Internett uten tillatelser

Vår kommentar: Rettighetsklarering til det som gjøres tilgjengelig på UiTs plattformer må UiT ta ansvaret for.

8. Rettigheter og plikter til UiT Norges arktiske universitet

- 8.1 UiT har rett til å redigere og tilpasse undervisningsmaterialet for digitalt bruk uten å foreta innholdsmessige endringer;
- 8.2 UiT skal, så langt dette er mulig i forhold til de tekniske løsninger UiT benytter, søke å beskytte digitalt undervisningsmaterialet mot å bli endret eller misbrukt av uvedkommende tredjepart ved å gjøre studentene og eventuelle andre bruker oppmerksom på at materialet er opphavsrettslig beskyttet;
- 8.3 UiT har ikke noen ansvar for skade påført opphaverens interesser som følge av produksjon og bruk av undervisningsmaterialet, med mindre skaden skyldes uaktsomhet fra UiTs side.
- 8.4 UiT skal sørge for nødvendig opplæring og veidledning til opphaveren om produksjon og bruk av undervisningsmaterialet.

9. Markedsføring av studietilbud

UiT kan med samtykke fra opphaveren bruke undervisningsmaterialet eller deler av denne til markedsføring av studietilbud på Internett og/eller andre informasjonskanaler.

10. Uttelling

Vår kommentar: Dette er et tema som det bør forhandles om mellom UiT og fagforeningene. Her bør ikke praksis ved de ulike universitetene sprike for mye.

For produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale tilkommer opphaveren ikke annen godtgjøring enn den avtalte lønn. Produksjon av digitalt undervisningsmateriale i et visst omfang gis uttelling i timeregnskapet etter en skjønnsmessig vurdering. I vurderingen skal man ta hensyn til medgått tid til planlegging, forberedelse og organisering av produksjon av digitalt undervisningsmateriale samt omfang og kompleksitet av arbeidet. For gjentatt bruk av digitalt undervisningsmateriale gis det ikke ekstra uttelling.

11. Studentenes rettigheter og plikter

UiT anbefaler opphaveren å sette CC lisens (CC BY) på sitt digitale undervisningsmateriale for å ivareta samfunnets krav om åpen vitenskap og undervisning. Dersom CC -lisenser ikke er satt, gjelder følgende regler i punkter 11.1-11.3 om studenters bruk av digitalt undervisningsmateriale.

- 11.1 Studentene skal ha tilgang til, og kunne ta i bruk digitalt undervisningsmateriale lagret på UiTs plattformer til eget studieformål. Digitalt undervisningsmateriale skal ikke deles uten tillatelse fra UiT.

11.2 Studentene har rett til å gjøre notater og transkribere digitale forelesninger til eget studieformål. Transkripsjoner o.l. må ikke offentliggjøres eller ikke deles med større krets av personer uten tillatelse fra opphaveren.

11.3 Studentene kan kun gjøre lyd- eller filmopptak av digitale forelesninger dersom **opphaveren tillater det**. Slike opptak er kun til eget bruk, og skal ikke deles via internett, med en større personkrets eller på annen måte uten tillatelse fra UiT.

Vår kommentar: Hvis vi forutsetter at det dreier seg om opptak av materiale som er gjort tilgjengelig i UiT sine systemer, vil studentene ha rett til å lage kopi til privat bruk etter åvl § 26. Det er ingen grunn til å begrense dette. Formuleringen er dessuten klønete: Menes det egentlig at studenter ikke kan gjøre egne opptak i auditoriet, eller er det snakk om å laste ned det som alt er gjort tilgjengelig av UiT?

11.4 Ved digital undervisning kan video og/eller bilde av studenten være synlig helt eller delvis, gjennom hele undervisningsaktiviteten eller deler av tiden. Ved å delta samtykker studenten til at nevnte video/bilde er del av den digitale undervisningsaktiviteten i tråd med oppgitt formål (slik som f.eks direktestrømming av undervisningen for emnestudenten, opptak tilgjengelig via Canvas osv). Samtykke til eventuell gjenbruk av den digitale undervisningen til nye formål skal kun regnes gitt dersom slik gjenbruk er tillatt etter personvernforordningen **(GDPR)**.

Vår kommentar: Vi tviler på at dette er tilstrekkelig som samtykke, men det må sees nærmere på.

12. Opphør av bruk av digitalt undervisningsmateriale

12.1 UiT kan fjerne undervisningsmaterialet fra UiTs plattformer og/eller Internett når det foreligger saklig grunn for å avslutte publisering i UiTs plattformer og/eller **Internett**. Opphaveren skal så snart som råd får underretning om dette.

Vår kommentar: Det som opphaver selv har publisert bør opphaver selv kunne fjerne, og det er ingen grunn til at UiT skal kunne fjerne det, i alle fall ikke annet enn det som ligger på UiTs systemer.

12.2 Opphaveren kan kreve at UiT helt eller delvis fjerner undervisningsmaterialet fra UiT sin læringsplattform eller Internett eller helt eller delvis erstatter med et nytt opptak jf. pkt. 5.2.

12.3 Undervisningsmaterialet fra læringsplattform skal være fjernet senest 6 måneder etter kravet er mottatt. Undervisningsmaterialet, som er publisert på Internett, fjernes innen 1 måned etter at kravet er **mottatt**. Dersom det oppdages feil i det produserte undervisningsmaterialet, undervisningsmaterialet blir utdatert eller av andre vektige grunner, kan undervisningsmaterialet fjernes umiddelbart.

Vår kommentar: Det er vanskelig å se noen grunn til at UiT skal ha lenger tid til å fjerne noe fra egne systemer enn fra internett. 6 måneder er for kort tid. Det bør heller stå noe i retning av «uten ugrunnet opphold, og senest innen ...»

12.4 Opphaverens avslutning av ansettelsesforhold ved UiT regnes ikke som grunn til å fjerne undervisningsmaterialet fra læringsplattform eller **Internett**.

Vår kommentar: Litt uklart hva som ligger i dette. Når opphaver etter 12.2 har en ubetinget rett til å kreve materialet fjernet, må opphaver selvsagt også kunne kreve dette om den ansatte slutter å arbeide ved UiT. Det bør heller være slik at UiT må ha en særskilt avtale om de skal kunne fortsette å bruke materiale laget av folk som har sluttet.

13. Beslutningsmyndighet

Prodekaner undervisning i samråd med instituttledere har beslutningsmyndigheten etter disse **Retningslinjene**.

Vår kommentar: Det er uklart hvilke beslutninger det er snakk om. Dette gjelder avtaleforhold mellom to parter, og det kan ikke den ene part avgjøre alene.

Retningslinjer for produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved UiT – høringsvar fra NTL UiT (ephorte nr 2020/6652)

Viser til utkast til retningslinjer. NTL UiT vil med dette komme med noen generelle synspunkter samt merknader som retter seg mot enkelte punkter i retningslinjene.

Generelle merknader

- NTL mener at det er viktig at UiT ved dette regelverket ikke innskrenker de ansattes rettigheter mer enn høyst nødvendig.
- Vi observerer at det legges mye ansvar på den enkelte ansatte, som skal «innestå» for at alt av rettigheter er i orden og at materialet som brukes ikke skrider mot andres rettigheter. Ved publisering av undervisningsmateriell, altså når det legges ut på nettet, kreves det en rettighetsklarering som vil kreve ressurser og kunnskap. Her mener NTL UiT at det er viktig med gode støttefunksjoner og opplæring. En individualisering av ansvaret bør unngås. Vi anbefaler at det lages en konkret opplæringsplan og at støttefunksjoner/kontaktpersoner gjøres kjent.
- Begrepsbruken være presis. Skillet mellom ulike typer rettigheter (opphavsrettigheter, bruksrettigheter og «råderett») må være helt klar og tydelig.
- Kommentar til høringsprosessen: Vi har involvert våre medlemmer i vitenskapelige stillinger. Dette har blitt positivt mottatt, siden mange opplever å ha fått begrenset mulighet til å gi innspill via sin enhet. Ved enkelte enheter har de ansatte fått en svært kort frist for å gi tilbakemeldinger, på andre enheter ser det ikke ut til at utkastet til retningslinjer har vært formidlet til de ansatte i det hele tatt. I forhold til implementering av de nye retningslinjene ville det vært en stor fordel at spesielt de vitenskapelig ansatte hadde vært godt orientert om arbeidet.

Kommentarer til enkelte punkter:

- Punkt 2: NTL stiller spørsmål om UiT kan påberope seg rettigheter fotografier. Dette bør i så fall begrunnes.
- Punkt 5.1: Når «opphaveren innestår at han/hun har opphavsrett til undervisningsmaterialet og har råderett over dette» er det uklart hvorfor opphaveren trenger godkjenning fra UiT for å få legge det ut åpent. Så lenge det ikke berører personvernet til andre må opphaveren fritt kunne legge ut sine undervisningsvideoer.
- Punkt 5.5/5.6: Disse punktene kan leses og forstås som en innskrenking av de rettigheter som gis opphaveren i punkt 5.1. NTL UiT foreslår at ordene med «samtykke fra UiT» og «godkjenning» fjernes i både 5.5 og 5.6 og at en eventuelt heller legger inn et krav om at UiT skal krediteres ved navns nevning.

- Punkt 6: Her mangler det nummerering av underpunktene (slik en har under punkt 5). På punktet «behandle og redigere» bør det være med skriftlig samtykke eller i samarbeid med opphaver: En redigering kan gjøres med de beste intensjoner men konsekvensene kan likevel bli at det fra et faglig ståsted gir innholdsmessige endringer som ikke ønskelig.
- Punkt 10: NTL UiT foreslår at «den avtalte lønnen» byttes ut med «ordinær lønn». Vi mener at punktet kan misforståes, altså at ansatte kan tror at det her åpnes opp for å avtale en økonomisk uttelling for dette arbeidet.
- Punkt 13: Her er det uklart hva slags beslutninger det er snakk om.

Tromsø, 2.11.2020

NTL UiT Norges arktiske universitet
Marit M. Dahle

Høringssvar fra Studentparlamentet

Studentparlamentet viser til internt høringsbrev «Intern Høring – Retningslinjer for produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale ved UiT Norges Arktiske Universitet» 2020/6652 av 29.09.2020 og er takknemlige for muligheten til komme med innspill.

Studentparlamentet stiller seg positive til at det etableres en standardisert avtale for produksjon og bruk av digitalt undervisningsmateriale og mener dette vil bidra positivt med økt likebehandling på Universitetet, bedret evne til digitalisering, samt gjøre digitalt undervisningsmateriale til et attraktivt alternativ.

Vi ser absolutt viktigheten av felles retningslinjer, men ønsker å fremheve behovet for at slike retningslinjer har nok fleksibilitet til at de gagnar hele institusjonen og ikke negativt påvirker evnen til produksjon og bruk av digitale undervisningsformer. Vi opplever at den vedlagte avtalen oppfyller dette behovet, men framhever dette som et ekstra viktig område å se enhetenes innspill på.

Retningslinjene

Studentparlamentet leser retningslinjene som en god måte å forme produksjonen og bruken av digitalt undervisningsmateriale.

Punkt 5.1 til 5.4 utviser respekt for opphaverens rettigheter, noe vi anser som viktig for at det skal være ønskelig å produsere digitalt undervisningsmateriale.

Punkt 5.5 og 5.6 viser til offentlig publisering av slikt materiale og er viktige for å tillate Universitetet å være en offentlig tilgjengelig kilde til kunnskap.

Under **punkt 6** er vi veldig positive til anbefalingen om benyttelse av CC-BY ettersom det godt ivaretar samfunnets behov for åpen vitenskap og undervisning som nevnt. Vi savner imidlertid at CC-BY-ND nevnes som et alternativ her.

Punkt 10 går langt i å spesifisere belønning for å produsere digitalt undervisningsinnhold ved UiT. Vi er enige at dette er et godt utgangspunkt, men ønsker ikke at dette skal være i veien for at enhetene stimulerer til slik produksjon.

Punkt 11.3 nekter studenter å gjøre lyd- og bildeopptak av digitale forelesninger for personlig bruk uten aktivt samtykke. Studentparlamentet stiller seg undrende til hvorfor standarden skal være at studenter nektes opptak og ser heller at det spesifiseres at opptak kan nektes med saklig grunnlag. Vi ønsker å fremheve at lyd- og bildeopptak kan være et viktig tiltak for universell tilrettelegging.

Punkt 11.4 går på studenters deltagelse i publisert materiale og spesifiserer at dette er noe studenter samtykker til antatt bruk ved å delta på undervisningen. Det spesifiserer også at samtykke kan regnes som gitt til annen bruk dersom slik bruk er i tråd med GDPR.

Studentparlamentet er positive til gode digitale undervisningsformer og utviklingen av disse. Vi har forståelse for at studenter vil kunne være en del av undervisningen og at slikt samtykke må være tilstede for å muliggjøre digital publisering. Vi forventer at studenter blir godt informert om hvordan undervisningen er tenkt publisert og at studenter gis rett til å reservere seg mot å være en del av det publiserte materialet uten at det umuliggjør undervisningen. Det forventes også at studenter innehar retten til å kreve seg selv fjernet fra digitale ressurser i ettertid og at Universitetet etterstreber seg å oppfylle slike krav så godt og fort som mulig.

Ved annen bruk bestemt i ettertid forventer vi at studenter som er en del av det publiserte innholdet informeres i god tid og gis mulighet til å komme med innvendinger. Her mener vi det bør legges ekstra vekt på om dette er en saklig grunn til å nekte annen offentlig publisering som nevnt i 5.5 og 5.6.

Malen for avtale

Studentparlamentet oppfatter at avtalen i stor grad bidrar til å oppfylle det som er nevnt i retningslinjene og som er ønsket for digitale undervisningsformer.

Vi ønsker å stille spørsmål til avtalens valg av ordet «Opphavsmann» når retningslinjene benytter «Opphaveren» som vi anser som et mer nøytralt, og med det mer riktig ordvalg.

I **punkt 3.1** er det presisert publisering på Universitets læringsplattform Fronter, men den aktivt brukte læringsplattformen er Canvas. Vi antar dette beror på en feil eller misforståelse og at det bør rettes.